

ČESKÁ ŽENA

ČASOPIS VĚNOVANÝ ČESKÝM KATOLICKÝM
ŽENÁM A DÍVKÁM V AMERICE.

ROČ. (VOL.) XXVIII. 24. SRPNA (AUG.) 1935.

ČÍSLO (NO.) 787.

Adresa: "ČESKÁ ŽENA", 1611 South 11th St. ST. LOUIS, MO.

Česká Žena

Published Weekly
Devoted to the interest of Czechoslovak
Catholic Women in America.
... Published by the ...

BOHEMIAN LITERARY SOCIETY
of St. Louis, Mo.

— Předplatné: —

Pro Spojené Státy \$2.75
Do Evropy a Kanady
a v St. Louis, Mo., poštou \$3.25

Adresa: — Address:

"ČESKÁ ŽENA"
1611 South 11th St. St. Louis, Mo.

- 18.—Neděle—Helena, cis.; Klára.
19.—Pondělí—Ludvik, b.; Magnus.
20.—Úterý—Bernard, op. a u. C.
21.—Středa—Johanna z Chantal.
22.—Čtvrtek—Timothej; Hippolit.
23.—Pátek—Filip B.; Restitut.
24.—Sobota—Bartoloměj, apoštol.

Žena a Děti Zachráněni.

Pan Johann J. Hiebert, Coal-dale, Alberta, Canada, píše: "Váš cenný lék nás zachránil od mnohého velkého lékařského účtu. — Když dětem není dobře, sáhnou po láhvi Hoboko a nevezme to dlouho, nežli jim jest opětně dobře. — Po Bohu, dluží moje žena za její uzdravení, jež žádný lékař ji nemohl dáti, Vašemu léku. Po šest let ležela v posteli. Schrádla až na kost a kůži. Nyní byste ji však měli viděti. Není ještě úplně zotavena, jest již však o mnoho, mnoho lépe". Tento proslavený bylinný lék má blahodárný vliv na činnost žaludku, povzbuzuje vyměšování a pomáhá vybudovati zdravé tělo. Nemůže býti nalezeno v lékárnách. Může býti opatřeno pouze od místních jednatelů; pro informace pište: Dr. Peter Fahrney and Sons Co., 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.

Styděl se. Soudce: "Když jste tedy, jak tvrdíte, nechtěl koupající se dámě šaty ukrásti, proč

Nenávidí lihoviny

Můžete mu to usnadnit, aby se pozvolna vzdal nemravného pití whisky, jalovcové nebo vína. Jednoduše přidejte CRAVEX prášek do jeho kávy, čaje, lihoviny neb tekutého pokrmu—bez vůně a chuti bravý tímto způsobem. Bezpečný a neškodný. Bez jeho vědomí, jeho chuť na lihoviny by měla v brzkou zmlout. Spokojenost se vrátila do mnoha domovů,—proč ne do Vašeho? Zasláno poštou vyplacené, v jednoduchém obalu, za \$1.00 CRAVEX CO., Dept. CZ-2, P. O. Box 122, West Los Angeles, Cal.

jste ihned utekl, jakmile vstoupila na břeh?" — Obžalovaný: "Promiňte, pane soudce, ale já jsem se styděl."

Dnes. "Slečno, vy znáte toho pána?" "Ano, několikrát jsem s ním tančila, několikrát jsme spolu chodili, také jsme se něko-

Oteklá kolena — na lůžku rok a půl.

Hutchinson, Minn., 8. máje 1935. Když jsem vloni čtla o vaší náplasti a linimentu, učinila jsem objednávku vzdor zrazování že zbytečné peníze vyhodím, když stále rozmanité mazání nepomohlo, ani dva lékaři. Ti mně vždy trochu ulevili, ale opět jsem měla v kolenech velkou bolest. Ležela jsem na lůžku rok a půl. Jak jsem tomu ráda že mně liniment a zvlášť dělané náplasti pomohly že mohu chodit. Tuto zimu jsem nachladla. Nohy nad kotníky jsou oteklé a žíly pod kolena jako by byly zkrácené. Posílám novou objednávku v důvěře že opět pomůže. — Mrs. K. Zeik, R. No 2. Jsem stará 82 roky.

Jsou některé tvrdošíjné bolesti, které vzdorují každému léčení. Na ty je bez odporu nejlepší náš Nonat Mount Holly Liniment, a zvlášť upravené náplasti. — Cena je \$2. — Popište váš případ a pošlete objednávku na adresu: — Marie Leiblinger and Co., Altadena, Calif.

Zlatá Žíla

Zhavrte se útrap a strastí jež toto zákeřné zlo způsobuje, používám HEMROCOLU, jenž svou utišující a hejtlivou působivostí má za účel, aby bolesti a nepříjemné pocity neodkladně zastavil a další vývin zlaté žíly znemožňoval. — Proč trpěti když jest Vám umožněno používání tohoto vyzkoušeného prostředku v soukromí domova, bez nepříjemností, ztráty času a velkých výloh? — Objednejte si HEMROCOL prostřednictvím vašeho lékárníka, anebo zašlete dle přímého nám, pro trubici HEMROCOLU, s doprovodným příkladem a obdržíte vše s podrobným návodem k používání obratem pošty.

ZDARMA! V tom případě že byste si přál jež předem zkusit, napište nám a zašleme Vám HEMROCOL bezplatně na zkoušku. Pište na: Mansford Co., 3906 Laclede (Dept. 57), St. Louis, Mo.

LUČNÍ THE

pro všechny vnitřní bolesti, nastuzení a flu. 50c balíček vyplacen.

J. L. Irwinsky, Banner, Okla.

likrát políbili, ale jak se jmenuje nevím."

V kasárnech. "Kolik je vás tu na umytí světnice?" — "Tři, pane desátníku." — "To je vás až moc. Polovička vás půjde zametat dvůr!"

ZBAVTE SE BOLESTÍ NOHO!

At' jsou to zanícené kotníky, spletené žíly, boláky, otevřené rány, Dr. A. J. Novákové

HOJIVÁ MAST KORUNA

bezpečně a rychle pomůže. Na kuří oka, kotníkové a jiné mozoly, otlačení na chodidle, moje náplasti

NO-CORN PLASTER

všech muk vás zbaví. Užívám obojí ve své praxi již 30 let a poradím Vám dobře. — Velká krabice Koruny 75c, menší 50c. Soubor 6 náplastí na kuří oka, "bunions" nebo na chodidla s velkou krabicí Koruny vyplacené poštou \$1.00.

DR. ANNA J. NOVÁK

chiropraktička

3955 W. 26th St.

Chicago, Ill.

Pravá česká povídla

švestková,
ananasová,
malinová a
meruňková
Prune,
Pineapple,
Raspberry and
Apricot Jams.)

PRO ČESKÉ HOSPODYŇKY NA VENKOVĚ

zasíláme po celých Spoj. Státech za ceny mírné.

Jediná česká firma zasílající povídla a zavařeniny.

Pište si o ceník.

KOŘÍNEK'S BAKERS' SUPPLY COMPANY,

4830 W. 25th St. Cicero, Illinois
Ryze česká firma.

300 MŠÍ SVATÝCH ROČNĚ

pro členství za živa i po smrti v Mešním Svazu, ve prospěch Afrických Misionů
Jednou pro vždy příspěvek dvacet pět centů (nikdy není třeba obnovovat.)

Také zemřelí mohou býti zapsáni.

ST. PETER CLAVER SODALITY FOR THE AFRICAN MISSIONS
3624 W. Pine Blvd. St. Louis, Mo.

ČESKÁ ŽENA

ČASOPIS VĚNOVANÝ ČESKOSLOVENSKÝM ŽENÁM A DÍVKÁM
V AMERICĚ

Adresa: "Česká Žena", 1611 So. 11th Street, St. Louis, Mo.

Entered as 2nd Class Matter Oct. 2, 1908, at the P. O. at St. Louis, Mo., under the Act of March 3, 1879

ROČ. (VOL.) XXVIII. ST. LOUIS, MO., 24. SRPNA (AUG.) 1935.

ČÍSLO (NO.) 787.

FR. JEMELKA:

O praktické obnově náboženského života žen.

(Pojednání toto je jedna z tří přednášek v sekci katolických žen na celostátním katolickém sjezdu v Praze. Přednášku tuto přednesl nejdůst. p. Msgre, olomoucký kanovník, zde v Americe dobře známý, Frant. Jemelka. Po něm promluvíly "O ženě v rodině" paní učitelka Budilovská a "O ženě ve veřejném životě" slečna Menšíková z Brna.)

Je-li krásnou devisou tohoto prvního celostátního sjezdu katolického, v Kristu obnovit veškeren život v naší republice, pak přirozeně nemohla zůstat nedotčena veliká otázka, jak obnovit prakticky náboženský život žen, otázka, jejíž každé slovo zasluhuje zdůraznění.

I.

Proč obracíme svou pozornost k ženě, která — bohudíky — i za úpadku dnešního náboženského života u nás zůstala poměrně mnohem věrnější ideálům katolické víry, kterou i dnes vidíte častěji spínat ruce k modlitbě, horlivěji pospíchat do domu Božího, hojněji poklekat u zpovědnice i u stolu Páně, která i v rodinách Bohu na venek odcizených zachraňuje poslední zbytky křesťanské víry a mravů?

"Bez ženy nelze si mysliti pokolení lidské, právě tak jako budovu bez klenbového svorníku vízického všechny části mohutné stavby," praví známý autor kni- "Ježíš a ženy v evangeliu," R. P. Badet (str. 20.). Proto byl o osobu ženy sveden v ráji první zápas, jí bude platit i zápas poslední. Neboť žena stojí po vůli Boží nejbližší pramenům života přirozeného, ona má rozhodující vliv i na vytváření mravního i

duchovního života v základní buňce lidské společnosti, v rodině. Dějiny národů, které mravní úpadek vymazal z knihy života, jsou toho nepostradatelným dokladem.

Rímský básník Quintus Horatius Flaccus z posledního století před Kristem (nar. r. 68, zemřel r. 8 před Kr.) znal jistě dobře mravní poměry své doby, zval ženy, které rok co rok měnily své muže, které počítaly svá leta dle opuštěných manželů, které nosily na krku podobiznu Epikura, filosofa rozkoše, které nadbíhaly kupeckým lodím ze Španělska, přivážejícím hojnost stříbra — "navis Hispanae magister, dedecorum pretiosus emptor."

A jeho diagnosa zněla:

"Fecunda culpa secula nuptias primum inquinavere, et genus et domos; Hoc fonte derivata clades in patriam, populumque fluxit."

"Století úrodná vinou poskvnila nejprve manželství i rod i domy. Z tohoto pramene vzešla pohroma postihla vlast i národ. (Q. Horatius Flaccus, Carminum liber III., Ad Romanos, oda VI. pag. 101 et squ., vyd. Frid. H. Bothe, Q. Horatii Flacci, Opera, Heidelbergae et Spira, MDCCCXX., Sumptibus Aug. Oswald.

A nepomohly pak ani nejlepší zákony, které chtěly odměnami obnoviti někdejší ctnosti římských žen—rakovina zkázy zasáhla prameny života, bylo už pozdě. Mravní opory světovládného Říma byly ztraceny, haec omnia fuere, to všechno bylo—vyznává jiný dějepisec římský (Tacitus) ante doctrinam deos evertentem, t. j. než zavládla nevěra a náboženská skepse.

II.

Náboženství je to tedy, které usměrňovalo a dosud usměrňuje veliký vliv ženy na lidskou společnost. Ale také náboženství křesťanské je to, jemuž žena děkuje za své největší povznese- ní z úpadku starého i nového pohanství, a katolicismus je to, jenž jedině uspokojivě a šťastně řeší základní otázky života ženi- na, at' běží o její rodovou individualitu, či o její manželství, mateřství, vdovství, at o její postavení soukromé či veřejné.

"Adae vero non inveniebatur adjutor similis ejus" (Gen. 2. 20.) "Adam nenalézal pomocníka sobě podobného" — v těchto slovech vyjadřuje Genese životní touhu prvního člověka. A Bůh ji splnil stvořením Evy, takže Adam pln vděčnosti volá: "Tato je kost z kostí mých a tělo z těla mého." (Gen. 2. 23.) Adam může nyní založiti pokolení lidské, jež bude spojeno v jednotu nejužšími a nejposvátnějšími svazky, jaké si jen možno představit, svazky krve, a jejich pramenem povždy zůstane žena!

Nevychází tedy Eva z rukou Stvořitelových jako bytost méně cenná, a Bůh ji nepřivádí k Adamovi jako otrokyni, nýbrž jako

pomocníci jemu podobnou, jako budoucí matku živých. A světlo evangelia ozařuje tento vzájemný poměr prarodičů známým výkladem sv. Pavla: "Jako Kristus a Církev tvoří spolu jedno duchovní (mystické) tělo, jehož hlavou je Kristus, tak se i muž a žena sjednocují v manželství v jeden organismus duchovní, jehož hlavou je muž. Ale jemu platí příkaz Apoštolův: "Muži, milujte manželky své, jakož i mně dovolte, drahé sestry v Kristu, povědět několik upřímně míněných slov, jež jsou ovocem pastýřské zkušenosti kněžské a mnoholetého putování misijního. Kristus miloval Církev a vydal sebe sama za ni, aby ji posvětil." (Efes. 5. 25.) I slova Genese: "Proto opustí člověk otce svého i matku svou a přidrží se manželky své a budou dva v tělo jedno." (I. Mojž. 2. 13., Efes. 5. 31, viz také Mat. 19. 5, Marek 10. 7.) Kdo se tu odváží mluvit o otroctví "bílé otrokyně"?

A jakou gloriolou ozdobila katolická Církev — zvláště vlivem kultu mariánského — důstojnost ženy-matky, jakou úctu vyžadoval sv. apoštol Pavel pro ženy-vdovy, které vpravdě jsou vdovami (1. Tim. 5. 3.) a v jaké pozeňnané památce dodnes žije apoštolská žena, která svou dobročinností sloužila Bohu? (Sk. apošt. 9. 40—48.) V palestinské Jaffě najdete dodnes městskou čtvrt' Tabithinu-Haret el Tabith a každoročně o 4. neděli po velikonocích se koná pout' k jejímu hrobu.

A musely přijít teprve pohromy rostoucích rozvodů a rozluk manželských, aby i u nás ukázaly, před čím vlastně chránila Církev katolická ženu, rodinu a společnost svojí naukou a nerozlučitelností svazku manželského. A vzpomeňte dále: Jaké pole pozeňnané působnosti otevřela Církev ženám svobodným svými řeholemi, misiemi, svojí charitou a co učinila tatáž Církev pro ženy zestárlé, opuštěné, nemocné pro něž moderní pohanství ne-

našlo nic lepšího, nežli jedovaté pilulky euthanasie oslazené falešnou humanitou?

III.

Obroda náboženského života ženy jest jak patrnou otázkou zasahující radikálně do jejího života, ale také otázkou štěstí rodiny i národa. I dějiny naší vlasti mají dost výmluvných dokladů, k jaké osobní velikosti a k jakému obecnému blahu vychovávala katolická Církev českou ženu, počínajíc od pramáti českého národa, světice Ludmily, až po onen typ zbožné, laskavé, dobročinné, všemi milované a vážené babičky, jak ji ve své stejnojmenné nesmrtelné knize zvěčnila Božena Němcová, a jak ji dodnes můžete zahlédnouti v tichém ústraní opravdové katolické rodiny.

Než pouhé chvály lepší minulosti—temporis acti—by nám nic neprospekly, jako by nic nezlepšily sebe upřímnější a bolestnější nářky a obžaloby dnešního úpadku. Katolická aktivita, v jejích službách jest i tento sjezd, bude raději hledat **praktické cesty k náboženskému obrodu**. A tu Mluvíme-li o náboženské obrodě, míníme tím vlastně obnovení toho, co se už zrodilo, ale pak ochablo, zesláblo. Náboženský život každého katolíka začíná zrozením "z vody a Ducha sv.", sv. křtem. Tam jsme se všichni stali dítkami Božími, abychom jimi zůstali po celý život svojí živou vírou, jež osvěcuje náš rozum, svojí dobrou vůlí posvěcovanou milostí Boží a svojí láskou k Bohu, která lidskému konání dodává nadpřirozené ceny a věčné zásluhy.

V jerusalémském chrámě Hospodinově stál po jedné straně archy úmluvy zlatý stůl s dvanácti předkladnými chleby a na druhé straně zlatý sedmíramenný svícen s posvátnými plameny světla a před archou úmluvy přinášel kněz konající službu chrámovou obět' kadidlového zápalu. V hluboké symbolice

byly tu naznačeny základní prvky náboženského života Nového Zákona: světlo víry, posila milosti a vůně dobrých skutků.

A) **Světlo víry**. Fides ex auditu, praví Apoštol. "Víra je ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo." (Rom. 10. 17.) "Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší." (Jan 8. 47.) Ale nestačí přijímat pravdy svaté víry toliko za doby dětství, kdy jich nezkušené mládí neproniká ještě v celé jejich životní závažnosti, kdy je náboženství více záležitostí paměti a dětského citu, nežli aby bylo pojímáno v těsné souvislosti s životní praxí. Náboženského sebevzdělání je nám třeba i v letech dospělosti, aby se naše víra stala osobním přesvědčením dle slov apoštolových: "Vím, komu jsem uvěřil, a jsem bezpečný!" Převládá-li u ženy stránka citová, je tu větší nebezpečí pro její víru, aby neutkvěla pouze v plýtké půdě citové a nepodlehla pak hned prvním nárazům rozumové skepse, rafinovaným útokům bojovné nevěry.

S bolestí zajisté vzpomínáme, jak nedostatečné náboženské vzdělání na svaté kdysi Rusi ulehčilo na mnoze bojujícím bezbožníkům vítězství nad zevnějším, citovým křesťanstvím, jež v církvích bezpočtukrát k zemi čela sklánělo, svaté ikony líbalo, celé hodiny vytrvávalo na modlitbách a dojemných zpěvích, ale slova Božího postrádalo. A nebylo ani u nás řídkým zjevem v popřevratových bouřích náboženských, že i zbožná žena s růžencem a nebkličem v ruce opouštěla rodnou Církev, nemajíc opory uvědomělé víry proti svodům nového sektářství.

Na závěsích kazatelen vyšívají dovedné ruce našich žen Kristova slova: "Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší," kéž si je především hluboko vtisknou do svých srdcí! Pak se nebudou opakovat v našich chrámech smutné úteky i katolických žen před slovem Božím!

B) **Moderní myšlenkové prou-**

dění je stále živé a nepokojné jako vody šířého oceánu, ale maják víry musí v něm stát pevně, aby bezpečně řídil životní lodičku ženy za pohody i nepohody. Jeho světlo nikdy nesmí uhasnout! Odpovědnou povinností strážců majáku je, udržovat jeho světlo. Kromě živého slova Božího je to náboženská četba, která živí světlo víry v každé duši. Víme z našich dějin, že ani v malých chaloupkách českých nescházela v minulosti na starých policích nikde **kniha knih—Písmo svaté**, vedle Postilly a životů svatých, a že právě tato zbožná pravidelná četba živila víru české ženy a její rodiny i v dobách nejhorších. Je-li katolická žena, Tvým právem a Tvoji pýchou řádná úprava tvého domu, vrat' tam zase staré, domácí právo té svaté Knize a jejím dobrým sestrám, katolické knize, časopisu i dennímu tisku. Pod žádnou záminkou netrp, aby světskými zájmy maskovaná nevěra mluvila k tobě a tvé rodině protikatolickým nebo nemravným tiskem. Nelítuj však také peněz a postarej se o dobrou katolickou četbu pro svůj dům, aby snad Tvůj muž a tvé děti nechodily jinam žebrať duchovního chleba. V tvých rukách je, katolická žena, obrod náboženského života dobrým tiskem.

C) Světlo víry má vytvářet v duši ženy **obraz Boží**. Bude tím jasnější, čím více exponuješ, katolická žena, svou duši blahodárným účinkům tohoto Božího světla. V tiché samotě **exercicií** pronikne hlouběji učení Kristovo Tvoje poznání a nerušena denními starostmi budeš účinněji aplikovat věčné jeho pravdy na ten krátký úsek času, jež nazýváš svým životem, abys mu dala pravý směr. To není jen teoretické usuzování, exerciční praxe zasloužila se nesporně o náboženskou obrodu v národech, jež jí porozuměly (Holandsko). A díky Bohu, i u nás máme už dost příležitostí ke konání stavovských exercicií pro ženy. Poznej,

milá sestro, z vlastní zkušenosti ovoce dobrých duchovních cvičení, a nepochybuji ani na chvíli, že bonum est diffisium sui—dobro se chce sdílet.

D) Katolická víra naše včlenila nás v luno světové Církve, která mluví ke všem svým dětem **posvátnou liturgií**. Rozumět této světové řeči liturgie patří též k důležité povinnosti náboženského vzdělání a znalost její zúrodňuje zároveň a obohacuje duchovní život ženy. Není zajištěné myslitelné, aby katolická matka, která si uvědomila dojímavou symboliku posvátných obřadů a poznala vroucnost liturgických modliteb při křtu sv., úvodu matek, při sv. biřmování, při svátosti nemocných atd., není myslitelné, aby pak odkládala nebo dokonce pohrdala těmito prameny milostí pro sebe či pro svou rodinu, anebo aby uvěřila lžím a pomlouvám nepřátel, jako by Církev pokládala mateřství za poskvrnění ženy, z něhož se třeba očist'ovat, anebo jakoby svátost nemocných smrt přinášela do domu atd. Liturgické vzdělání učiní katolické ženě drahou a duchovně prospěšnou tu půlhodinku **nejsvětější oběti**, že bude ráda k ní pospíchat i vedit své nejbližší, liturgické vzdělání vrátí někdejší úctu ku kněžství Kristovu, k posvátnosti manželství i k posvátnému závoji nevěst Kristových, posvěti bolest a zármutek křesťanského pohřbu zneuctívaného moderní kremací. Liturgické vzdělání ukáže katolické ženě v pravém světle i různé svátostiny a zbožné katolické zvyky jako je užívání svěcené vody, žehnání a svěcení, a uchrání ji od lehkomyslných pověr, talismanů a fetišů, jimiž dnešní nevěra nahraňuje ztracenou nebo odhozenou víru. Kolik to cest, které vedou naši ženu v životě náboženském blíže k Tomu, který pro všechny věky řekl: "Já jsem světlo světa. Kdo mne následuje, nebloudí ve tmách." Nuže, drahé ženy, buďte dcerami Světa!

E) Předkladné chleby v chrámě jerusalémském mluvily obraznou řečí k lidu vyvolenému: "Hospodin-Bůh váš, nenechá Vás vyhladovět na cestě, kterou jdete za Ním." On jako dobrý Otec otevře štědrě svou ruku a ze svatostánku bude Vás živiti chlebem Své milosti. A v evangeliu, jež je naplněním Starého Zákona, mluvil Kristus Pán v kafarnaumské sbornici o tajemném chlebě, po němž nebude se lačněti na věky, a ve večeradle na Sionu dal Pán Ježíš tento eucharistický svatý chléb odkazem svým apoštolům pro všechny budoucí věky. U studnice Jakubovy nabízel vševědoucí Pán ženě samaritánce vodu živou, aby nežíznila na věky.

Hlad a žízeň znamenají v řádě fysickém vyčerpání tělesných sil a volání po jejich obnově hmotným pokrmem a nápojem. Pán Ježíš věděl, jak úzká a trnitá bude cesta, která půjde za Ním. Proto svým vykupitelským dílem nashromáždil nepřebornou pokladnici milostí a odevzdal ji Církvi. A klíče k té pokladnici milostí v Církvi jsou: modlitba, mše sv., svaté svátosti a různé pobožnosti schválené Církví.

a) Život většiny katolických žen je sice ušetřen divokého shonu veřejnosti, je většinou odkázán na tichou domácnost, na ty drobné, každodenní práce a starosti o dům a rodinu, jež nejsou proto nijak méně cenné a důležité, ani snad méně tiživé. Ale zrychlené tempo moderního života se nezastavuje ani přede dveřmi domácího království žennina, vnáší i tam mnoho neklidu, rozptýlení a obav, jež plodí vědomí veliké odpovědnosti. Chvilkou duchovního soustředění a posilující útěchy bude katolické ženě **pravidelná vroucí denní modlitba**. Bude řečí její živé víry jak Žalmista praví: "Credidi, propter quod locutus sum" (Žalm 115). "Uvěřil jsem, proto jsem mluvil," t. j. věřím a pravím u velikém trápení svém, že nelze na nikoho spoléhat, kromě na

Boha. Ale nebude to jen modlitba prosby, ale i chvály, díky a smíření, jak nás jí nejkrásněji naučil sám Božský Učitel v "Otčenáši". Modlitba katolické ženy bude svolávat na ni a na její rodinu milost Boží, jako

osvěžující rosu nebes na vyprahlá pole. Dokud se naše ženy více modlily, nebylo mezi nimi tolik nervosity, nespokojenosti a zoufalství a jejich smutnou ozvěnou neznělo tolik rozvrácených rodin! (Dokončení příště.)

Růže Mexika.

Román z mexického života před sto lety.

(Dle různých pramenů napsal Stan. Novotný.)

Kapitola desátá.

Opustili jsme Ryna, když se vzdálil od obou svých společníků, aby sám se připlížil k táborovému ohni. Po nekonečné námaze se mu to podařilo a k veliké své radosti spatřil toho, jehož hledal, ve společnosti obou lovců.

Dříve než si vyhledal místo v hustých křovinách, odkud by si mohl svou obět' dobře vzít na mušku, byl rozmluvou mezi Gabrielem a Fabiem tou měrou upoután, že bezděčně slovům obou mužů jal se naslouchati.

Ačkoliv byla rozmluva obou nejvýš zajímavá, přece jen mnohé znělo mu tak nesrozumitelně, že konečně pozbyl trpělivosti a připomenul si původní účel své přítomnosti v těchto místech.

Rozvážně a s největší opatrností, aby se neprozradil, připravil si pušku k výstřelu a hledal pak vhodnou mezeru v křoví, která by mu umožnila, obět' jistě zasáhnouti.

Po výstřelu pospíšil Ryno, dle úmluvy, tak rychle jak mu možno bylo, zpět k svým spojencům, aniž by si vzal čas, přesvědčiti se o ú-

činku své rány. Ostatně nepochyboval, že svůj cíl zasáhl, že jeho kule vyškrtla mladého Fabia ze seznamu živých.

Pokud se týká Fabia a Gabriela, ti se nalezali ještě pod dojmy mocného pohnutí, jaké jim vzájemně toto poznání se připravilo, a nebyli hned s to, situaci přehlédnouti.

Pedrillo byl chladnokrevnější.

"At' kule patřila komukoliv z nás," zvolal, "my vrahovi nesmíme dáti uniknouti. Ku předu, Gabriel! Ty půjdeš přímo na místo, odkud padl výstřel, kdežto já s tímto mladým mužem obrátím se na druhou stranu, kde se položíme do zálohy."

Při těchto slovech měl již také v ruce pušku a následován Fabiem, ubíral se naznačeným směrem, — kdežto Gabriel obrátil se na stranu druhou. V ležení zůstal jen kůň, který, výstřelem polekán, snažil se laso, jímž byl uvázan, přetrhnouti.

Mezitím počalo se denní světlo vkrádati hustými korunami stromů do pralesa, oheň ležení pomalu dohasínal; slunce na dalekém východu vrhalo již své zářivé papr-

sky na tuto zemi, příroda probouzel se v celé své kráse, jaká jest jí v těchto končinách propůjčena.

Pedrillo a Fabio po krátké době přišli na úzkou stezku, jež od planťáče vedla k mostu přes vodopád. Ukryli se v hustém křoví a střežili jako dva ostříží pěšinu.

"Ten darebák, který jest mimochodem řečeno, mizerným střelcem, musí kolem nás přejíti", pravil Pedrillo, "a já mu doufám dokázat, že jsem udělal jakési pokroky v používání střelné zbraně od té doby, kdy jsem opustil službu španělského krále a vstoupil do školy Gabrielovy."

Fabio, který se od posledních událostí sotva zotavil, mechanicky uposlechl rady svého nového přítele. — Následovala asi minutová přestávka, během které Pedrillo lesní stezku bedlivě pozoroval.

"Mějte oči jako já upřeny na stezku", přerušil bývalý celník ticho, "a neobracujte hlavu ke mně, at' slyšíte cokoli. Tímto způsobem bavíme se vždy s Gabrielem, když jsme v nebezpečí."

Fabio přikývl.

"Když jste prve hovořili s Gabrielem", počal Pedrillo, "já nespál, nýbrž slyšel jsem vše, co se mezi vámi a kamarádem odehrávalo. Poněvadž mi příběhy vašeho dětství nejsou zcela cizí, spíše stojím k nim v bližším vztahu —"

Fabio učinil posunek překvapení. —

"Bud'te klidný, mladý muži, at' uslyšíte cokoli", minil Pedrillo, "maje oči stále upřeny na lesní stezku, ačkoliv bylo na něm viděti, že uvnitř byl velmi rozčilen a že by svá slova raději řekl Fabiovi přímo do očí, ale síla zvyku byla silnější než žádost, a tak pokračoval tiše, aniž na Fabia pohlédl: "Ona krásná paní, na niž si vzpomínáte z vašeho nejútlejšího dětství, byla vaše matka —"

"Moje matka! — A vy jste ji znal?"

"Ano, já ji znal", přisvědčil Pedrillo, — "a já znám také jejího vraha."

Nyní byl konec s klidem Fabia. Prudce se obrátil k Pedrillovi a chopil tohoto za paži.

"Jak? — Vy znáte vraha mé matky?"

"Ticho, mladý muži", kázal lovec, aniž by odvrátil zrak od stezky. "Tyto lesy ukrývají vašeho smrtelného nepřítel, a mohly by naše tajemství prozraditi."

"Kdo to je? Jeho jméno", zvolal Fabio s lesknoucím se zrakem.

"Jest to onen don Zamora, jak se nyní nazývá", odvětil Pedrillo, připravuje zároveň pušku k výstřelu, ale hned zase ji nechal klesnouti, "onen Španěl, v jehož společnosti jsme vás zastihli u pramene."

Fabio učinil posuněk překvapení. —

"Jest možné, že vás poznal," — pokračoval lovec, "neboť i mne v prvním okamžiku překvapila vaše podoba s rodinou šlechtetného hraběte z Mediny."

Fabio z hluboka a těžce vydechl; již dávno přestal střežiti stezku a se zatajeným dechem naslouchal odhalení Pedrilly. Když seznal, z jakého rodu pochází, naplnila ho veliká radost, pomýšlel na donu Dolores a na to, že není více bezejmenný mladým mužem, — který snad jen k vůli tomu marně se ucházel o její ruku.

"Done Cesare, hrabě z Mediny", mluvil dále Pedrillo, "vy máte pomstít smrt vaší matky a můžete při tom počítati na mne a moji pušku, pokud ve mně bude ducha, neboť já nevědomky posloužil za nástroj jejímu vrahovi —"

Opět zdvihl lovec pušku a opět ji nechal klesnouti, sluneční paprsky, jež pronikly korunami stromů pralesa, klamaly ostré oko zálesáka. Stezka byla stále opuštěna, žádný živoucí tvor se na ní neobjevil.

"Don Antonio z Mediny, který nyní pod jménem Zamora vede život dobrodruha v těchto divočinách", pokračoval Pedrillo, "jest bratr vašeho zemřelého otce a okradl vás nejen o vaše jméno, ale také o jmění. Aby se vám oběho dostalo zpět, bude od nynějška cílem mého života, a Gabriel, jenž o vás ve vašem dětství pečoval, — zastával u vás místo otce i matky, bude mi nápomocen, abych cíle toho dosáhl."

— — — — —
Zatím co Pedrillo podával smutná vysvědčení o jeho mládí a tím doplnil to, co Fabiovi zůstalo nejasné při rozmluvě s Gabrielem, — tento poslední opatrně kráčel v udaném směru ku předu, aniž by někde přišel na ukrytého nepřítele, který ze zálohy vystřelil na Fabia. —

Marně napínal svůj jemný a v pustinách vycvičený sluch; žádný šramot než ten, který působil sám při svém plížení se, nedolehl v jeho ucho. Když několik minut marně naslouchal, lehl si na zem, a přitiskl ucho na půdu.

Po plynutí několik vteřin zaslechl temný lomoz, jakoby koně, — který v opácném směru odtud uháněl.

"Pedrillo se nemýlil", zabručel a aniž by váhal, vyskočil a rychle se obrátil. "Ten lotr má přede mnou předskok, ježto má koně a dostanee se kolem našeho ležení. Já mám zase tu přednost, že vlastním dobrou americkou pušku, a Pedrillo bude mít jistě též oči otevřené."

Při rychlém jeho běhu zdály se nyní stromy kolem něho kvapně míjeti. Ježto zamířil si přímou čarou, nepřítel ale, dle předpokladu jeho kamaráda, musí opisovati kolo, spatřil brzy na okamžik, třeba ještě u veliké vzdálenosti, žlutou koženou kazajku, která se mu ukázala ve výši muže na koni sedícího.

Tento, sotva viditelný cíl postačil mu, a když náhle se zastavil, zalícil a vystřelil. Kožená kazajka zmizela. Poněvadž pro muže jeho rázu zamířiti znamená tolik cotre fiti, nepochyboval Gabriel ani okamžik, že jeho nepřítel leží buď mrtev nebo zraněn na zemi.

Dým po výstřelu ještě nezmizel, když Gabriel byl již daleko od místa, odkud vystřelil.

Jeden okamžik pomýšlel na to, pušku opět nabít, ale v horlivosti, jež ho poháněla k padlému nepříteli, obával se, že by tím ztratil příliš času, a pro případ, že by úkladný vrah nebyl sám, spoléhal na svou sílu, aby mohl podstoupiti boj.

Nyní, když výstřel z jeho pušky jej prozradil, zanedbal též všechna bezpečnostní opatření, zrovna tak jako nedočkavý myslivec, — který, aby se zmocnil zvěře, již jeho zbraň složila, spěchá k ní přes příkopy a strouhy.

Jiný hluk vzbudil ostatně též jeho pozornost, a brzy spatřil pěkného koně, který bez jezdce pobíhal sem a tam a jehož strach větvemi, jež ho šlehaly, a třemeny, jež ho tloukly do slabin, byl zdvojnásoben.

Jeho kule tedy jezdce skolila.

Najednou zaznělo zapísknutí, a kůň zůstal státi. Nozdrami větre a ušima stíhaje, běžel k místu, odkud se zdálo přicházeti pískání. — Gabriel následoval zvěře.

Ovšem, zvěře ho brzy předstihlo. Několika dlouhými skoky blížil se Gabriel místu, kde doufal najíti shozeného jezdce a jehož minil bez slitování usmrtiti, aby Fabia před novými útoky uchránil. Slyšel již mocné oddychování člověka.

Brzy též spatřil opět koně, který po způsobu velblouda na zemi poklekl, pak se opět vzpřimil a dal se do cvalu. Tentokráte ale nalezal se v sedle jezdec v kožené kazajce, a v okamžiku zmizel kůň s jezdcem v hloubi pralesa.

Zklamán v naději na pomstu, — nabíl Gabriel opět svou pušku, — zlořeče uprchlíku, který mu unikl. Ale bylo pozdě k nářku, kde byl již padouch.

Na místě, kde viděl koně se sehnouti, byla tráva poválena jako od těžkého tělesa. Tam to bylo, kde jezdec musel spadnouti, — jak tomu také nasvědčovaly větve jednoho stromu ve výši jezdce. Listy tam byly sraženy a strhány, jakoby nějaká těžká ruka na nich byla hleděla. Ale nikde ani stopa po krvi nebyla k nalezení. — Jen pušku zapoměl jezdec na místě při svém překotném útěku.

Rozmrzelý, že svého účelu nedosáhl, Gabriel sebral pušku jako dobrou kořist a vracel se s ní do ležení. Tu ozval se nový výstřel.

"To je Pedrillo. Znáš hlas jeho zbraně — byl snad šťastnější, než já?"

Zazněl druhý výstřel. Bolestně

působil na Gabrielovo srdce, neboť zvuk této rány nebyl mu znám. Tonul v strašlivé nejistotě o osudu mladého muže, kterého právě nalezl po dvacetiletém odloučení. Co nejrychleji spěchal k místu, odkud výstřel zazněl. Dříve než tam dospěl, ozval se nový výstřel a opět nikoliv z pušky Pedrillovy.

Potom zaslechl v hlubokém tichu, které po obou výstřelech následovalo, hlas Pedrilla, který jeho starosti ještě zvýšil.

"Done Cesare!" křičel tento. — "Pro Boha! Vrat' se. K čemu —"

Následoval další výstřel, pak nastalo ticho. Jen ptačí štěbetání rušilo majestátní ticho pralesa. — Gabriel zrychlil, pokud bylo možno, svůj běh ještě více.

"Pedrillo! Pedrillo! kde vězíš?" volal po malé chvíli mohutným hlasem, nedbaje nebezpečí, že na sebe upozorní ukrytého někde snad nepřítele.

"Zde, zde", ozval se Pedrillo skoro v bezprostřední blízkosti. — Jen husté křoviny dělily ho od těch, které hledal.

"Bohu díky", zvolal, když spatřil Pedrilla a Fabia neporušené. "Ten darebák musí býti raněn," mínil a dodal: "neboť marně se snažil zadržeti jedné větve, a tráva vykazuje známky pádu těžkého těla. Tvoje puška mu také řekla slovíčko. Byl jsi šťastnější než já?"

Pedrillo zavrtěl hlavou.

"Míníš-li muže v koženém kabátci," odpověděl, "pak ho musí sám rarach chránit, neboť já také na něho vypálil, aniž bych ho trejil. S ním však byli ještě dva jiní jezdci."

"Já jsem spatřil jen toho lotra v kožené kazajce", — vysvětloval Gabriel. "A přináším pušku, kterou při svém pádu ztratil. Ale," tázal se, obrátiv se prudce k Fabiovi, "nejste snad raněni?"

"Nikoliv, můj příteli, můj otče", odvětil mladý muž, vrhnuv se Gabrielovi do otevřené náruče.

"Ah! jak veliký, jak hezký muž stal se z toho malého Cesara", — zvolal starý lovec, tiskna mladého muže s vlhkýma očima k srdci.

"Já jsem mu pověděl vše, co

vím", prohlásil Pedrillo slavnostně. "On ví, že jest donem Cesarem, hrabětem z Mediny, on ví, že don Zamora jest vrahem jeho matky." —

"Ano, vím vše", potvrdil Cesar, "vím též, že vás jako svého otce mohu ctíti a milovati."

Gabriel v tiché zbožnosti obnažil hlavu a dvě velké slzy kanuly po jeho zbrázděných lících.

"Můj Bože, jak Ti děkuji, že jsi mně tuto radost způsobil", pravil vroucně, vrhnuv něžný pohled na mladého muže.

Také Pedrillo byl pohnut, leč jeho praktický rozum zatlačil další projevy citu do pozadí, a on upozornil oba své druhy, že netřeba společným nepřátelům umožňovati příliš veliký předskok, mají-li je dostihnouti.

Byla tudíž držena krátká porada a rozhodnuto, co možno nejrychleji dostat se k mostu u vodopádu, doraziti tam ještě před jejich nepřáteli a zameziti jim cestu do Tubac.

Zatím co se odehrávaly vyličné zde události, don Zamora sledoval se Šebestiánem cestu, kterou mu naznačil Ryno.

To málo, co don Zamora zvěděl od dona Diega a Ryna o Šebestiánovi, dalo mu poznati, že jeho průvodce jest mužem čestného charakteru, což bylo pro něho tím cennější, ježto věděl, že mezi dobrodruhy, kteří se k jeho výpravě připojili, převážný jich počet náleží k onomu druhu lidí, jako jest Ryno a Augustin. Bylo by proto pro něho nesmírným ziskem i pro jeho plány, kdyby takového muže, jako jest Šebestián, mohl k sobě upoutati a získati ho pro svůj podnik.

Proto při společné cestě hleděl opatrně zvěděti politické smýšleni Šebestiána. Již po krátkém čase nabytí přesvědčení, že tento muž výborně se hodí k jistému druhu důvěrnosti, že mu ovšem možno, ale jen tolik svěřiti, co se srovná s jeho duševním vzděláním, který ale zároveň může reprezentovati jeho myšlenky u lidu a jeho politické plány propagovati.

Když Zamora zkoumal svého muže, přivedl rozmluvu na výpra-

vu za zlatem a nechal Šebestiána-vi při tom nahlédnouti, že sleduje vyšší cíle, aniž by mu však tyto odhalil. — K tomu musel vyčkati vhodnějšího času a mimo toho bylo třeba Šebestiána blíže poznati.

Během jízdy zaslechl ovšem střelbu v lese. Šebestián svraští čelo, neboť tušil, komu asi platí uspořádaná honba na lidi, jež se jeho přímé povaze přičila. Zamora dovedl mu však vysvětliti nebezpečí Fabia, či jak ho nyní budeme nazývati, Cesara, v takovém světle, že Šebestián, byť i s nechtutí, se upokojil.

Netrpělivě očekával don Zamora příchod třech dobrodruhů; ještě netrpělivěji jejich zprávu o výsledku jejich podniku.

Ryno byl kuli Gabrielovou jen škrábnut na hlavě, ale úder byl tak prudký, že byl s koně shozen. Beze všeho byl by se musel se životem rozloučiti, kdyby byl padl do rukou kanadského lovce. Dobrému výcviku svého koně měl co děkovati, že svůj život zachránil. Když polo omráčen ležel bezmocně v trávě, zahvízdal, a chytré zvíře vzdor svému rozčilení ihned přiklusalo. Na pokyn pánův kůň poklekl na přední nohy vedle zraněného, ten mohl se chopiti jeho hřívky a tak dostat se do sedla.

Jakmile je jednou na koni, tu Mexikán každý, třeba se nalezal v takovém stavu jako Ryno, není více bezmocným člověkem. A také Ryno, jakmile byl v sedle, valem pustil se ku svým spojencům; během této jízdy zjisil, že svou obět' chybil, neboť spatřil Cesara po boku Pedrilla nezraněného, když je míjel se svými společníky po cestě, která vedla k vodopádu. — Také kule Augustina a Josého neublížily ani mladému muži ani lovcům, ale též žádný z dobrodruhů nebyl zraněn kuli Pedrillovou. — K donu Zamorovi dospěl Ryno s druhy bledý jako smrt sama, — v srdci máje vztek a pomstu.

Don Zamora nepotřeboval se ani tázati Ryna, jak jeho podnik dopadl. Bledý obličej jeho stvůry řekl mu jasně, že dílo se nezdařilo.

V prvním návalu hněvu popohnal svého koně k příjíždějícím a poutil Ryna několika málo licho-

tivými slovy, vytáhnul při tom pistoli z pouzdra. Ve svém slepém vzteku nepomyslel na to, že Ryno jediný z jeho průvodců zná cestu k zlatému pokladu, a nepochybně byl by ho zastřelil, kdyby mezi ně nebyl vstoupil Šebestián a neukonejšil rozrušeného Španěla.

"Žije?" tázal se po chvíli.

Ryno mlčky přisvědčil.

"Co je to za lidi, v jejichž ležení nalezl útočiště?" ptal se dále.

"Oni dva lovci, kteří zastřelili kuguary!"

Don Zamora svažtil čelo. Že mladý muž nalezá se právě ve společnosti těchto dvou mužů, nebylo mu z pochopitelných příčin nijak milo.

Následovala krátká porada.

"Musíme most u vodopádu zničit", prohlásil konečně don Zamora. "Oklika, kterou potom musí učinit, poskytne nám dostatečný náskok, abychom dávno před nimi dostali se do Tubac."

Po tomto rozhodnutí všech pět jezdců vydalo se k mostu.

Oba lovci a Cesar strojili se zahájit mezitím pronásledování nepřátel. Cennou pomocí byl jim při tom kůň, jehož chytil Pedrillo, poněvadž aspoň jeden z nich mohl býti stále ve stopách nepřátel. — Jednalo se ještě jen o to, kdo z nich má koně použiti, aby podnikl odvážné dílo, pustiti se za ozbrojenou přesilou.

Pedrillo činil si k tomu samojediný právo, ale Cesar ho předehšel. —

"Jestliže někdo z nás jest s to, divokého koně ovládati, pak jsem to já!" pravil, "neboť jsem v takovém zaměstnání vyrostl."

Po těch slovech spěchal také již ke koni, který pln strachu od něho odskočil. Jistou rukou chytil mladý muž laso, vhodil koni přes oči šat, který zvířeti kol hlavy upevnil. — Jsouc zbaveno zraku, zůstalo zvíře, třesouc se, státi bezmocně. — Cesar pak vložil na ně sedlo, připnul je pevně, chopil se lasa, aby ho použil jako uzdy, vyšvihl se do sedla, dříve než Gabriel a Pedrillo mohli tomu zabrániti.

Poslední ohradil se zvláště energicky proti počínání mladého mu-

že. —

"Má-li zde někdo právo, vsednouti na tohoto koně, pak jsem to já", pravil, přistupuje k Cesarovi.

"Na tomto koni nebylo ještě jezo", minil Cesar, jehož oči plály odvahou a rozhodností. "Vy byste způsobil nějaké neštěstí."

"To je moje věc", bránil se Pedrillo, jsa pevně rozhodnut, zadržeti mladého muže od nebezpečné jízdy.

"Ano, to je jeho věc", potvrzoval Gabriel, který pocítil velikou úzkost, neboť se obával, že by sotva nabytého miláčka opět mohl ztratiti.

"Jděte zpět!" nakázal Cesar blízcímu se Pedrillovi, a ten musel prudce odskočiti stranou, neboť kůň, který poprvé na svém hřbetě pocítil břemeno, počal vyhazovati zadníma nohama.

Pedrillo vyrazil strašlivou nádivku a chtěl koně zadržeti, ale bylo již pozdě. Cesar sňal šat s očí zvířete a to vyrazilo vpřed, — nedbajíc žádných překážek, snažíc se jen, zbaviti se břemene na svém hřbetu.

Gabriel i Pedrillo upadli v zoufalství. Spatřili ještě, jak Cesar se obratně v sedle sehnul, aby vyhnul se nízkým větvím — a pak kůň i s jezdcem jejich očím zmizel. —

"Podlehne přesile!" zvolal zoufale Gabriel, "musíme za ním!"

Při těchto slovech přehodil si pušku přes rameno a obrovskými skoky pustil se směrem, kterým zmizel Cesar.

Pedrillo ho následoval v tom samém tempu.

"Kůň se nedá ovládati," křičel Gabriel v běhu, "a nepůjde přímou cestou. — Kdybychom jako dobří běžci zákruty cesty mohli si zkrátiti, budeme u mostu právě tak brzy, jako on."

Pedrillo přisvědčil a dále to šlo v závodním přímo běhu. Oba obratní zálesáci využili každého prospěchu, který se jim naskytoval, aby se vyhnuli zákrutům, a niž by však vytknutý směr ztratili.

Mezitím Cesar pokračoval ve své fantastické jízdě. Žádná nerovnost půdy, žádné křovi, nic zkrátka nebylo překážkou vzteka-

jičímu se zvířeti. Brzy vpravo, — hned zase vlevo, brzy zpět, pak zase ku předu se řítilo, snažíc se jen, aby se zbavilo jezdce, jehož nohy pevně svíraly jeho boky a který pevně třimal v uzdu změněné laso.

Cesar byl mistrem v jízdě na koni. Ani okamžik nezakolísal v sedle, klidným zrakem přehlížel vzdor zuřivé rychlosti zvířete každé nebezpečí, jež mu mezi hustými stromy hrozilo, mocným stiskem svých kolen snažil se zvíře opakovati, aniž by věnoval velkou pozornost třemenům; nechal zvíře po libosti vyváděti, dobře věda, že přijde okamžik, kdy zvíře ovládne.

Konečně kůň byl vyčerpán a počal pocíťovati, že síla jeho jezdce jest větší než jeho, a nyní počal Cesar lépe používat uzdy, jež tak pevně svírala nozdry koně, že ten vydával supějící dech. Rychlost běhu byla zvolněna, a zvíře stalo se již poslušno stisku kolen a uzdy a konečně stanulo, pokryto penou a potem, třesouc se na celém těle.

Tento krátký čas odpočinku použil Cesar k orientování se. Několik málo minut potřeboval, aby sám si po zápase se zvířetem odpočinul a tak se zotavil, aby mohl jasně viděti a mysleti; netrvalo dlouho a již poznal, kterým směrem jest se mu ubírat. Že se nezklamal, dokázal mu po krátké jízdě hukot vodopádu.

Myšlenka, že by mu nyní, — když jest již tak blízko cíle, mohl vrah jeho matky uniknouti, přiměla jej, že koně stiskem kolen přimnul k dalšímu cvalu.

Blíž a blíže hučel vodopád, a Cesar mezi hlukem dopadající vody zdál se zaslechnouti lidské hlasy; ještě jedno zahnutí cesty, a musel státi tvář v tvář svému nepříteli.

Jak jsme již dříve napsali, most u vodopádu zbudován byl ze dvou kmenů. Na obou stranách spočívaly prostě na holé skále a nebyly nijak upevněny, neboť samotná jejich váha postačila je v jejich místech udržeti. Spojená jejich plocha pak dostatečně stačila, aby přes ně kůň mohl přejíti. Úsilím několika silných mužů, bez velké

ztráty času, mohl most býti zničen a přechod v těchto místech zne-možněn.

Když Cesar most spatřil, nale-zali se jim pronásledování mu-žové již na druhé straně potoka a právě se zabývali tím, aby kmeny z jejich ložisek pozdvihli a to tak, že je upevnili lasy, připjatými ku knoflíkům sedel a koně přinutili k tahu. Kmeny pomalu daly se v pohyb, když pak kmeny byly již na samém pokraji svých ložisek, mužové odepjali lasa a kmeny pro- stě svrhli do proudu.

Cesar, spatře to, vyrazil ze sebe výkřik vzteku.

Při tomto výkřiku obrátil se don Zamora a patřil na Cesara vý- směšným pohledem. Tento ale, rozrušen jsa ještě divokou jízdou a máje myšlénku jen dostihnouti svého nepřítele, skočil s koněm až na samý okraj bystřiny a strojil se ku skoku, aby se dostal na dru- hou stranu.

Ale kůň, třesa se na celém těle bázní před divokou bystřinou, u- skočil zpět.

"Střelte na něho!" křičel mocně znějícím hlasem don Zamora. — "Střílejte! Tento zuřivec zničil by naše plány!"

V tom okamžiku bylo slyšeti hromový hlas Gabrielův, který sem právě s Pedrillem doběhl. — Při pohledu na jím dobře známé střelce, zdřáhali se ti na protějším břehu uposlechnouti rozkazu dona Zamory.

Cesar znovu popohnal koně, ale poděšené zvíře se vzpínalo a zno- vu se vymklo ovládání svého jezdc- ce. —

"Střílejte! U všech všudy stří- lejte!" řval don Zamora.

"Běda vám!" vzkřikl Gabriel. — "Běda tomu, kdo pozvedne svou pušku! A vy, Cesare, pojd'te zpát- ky!" —

"Cesar!" opakoval Zamora jako ozvěna.

"Ano, Cesar!" odpověděl jme- rý přehlušil hluk vodopádu, a své- rý jřehlušil hluk vodopádu, a své- ho koně znovu nutil k přeskočení bystřiny, ale kůň pěnou a potem pokrytý nechtěl poslechnouti a zu- řivě se vzpínal. "Ano, Cesar, kte- rý chce vyrovnati s vámi účet za

krev mé matky prolitou vám, do- ne Antonio z Mediny!"

Ten, jemuž slova ta platila, — snad byl poprvé ve svém životě neschopen nepodati se zděšení, jež slova mladého muže u něho vyvo- lala. —

Cesar ale, nejsa více s to se opa- novati, vytasil nůž a jeho špičkou pobádal koně vpřed. Bolest, jakou působilo mu bodání nožem, při- měla tentokráte koně přemoci zdě- šení před šumícími proudy bystři- ny a mocným skokem přeletěl po- tok, zachytil se předními nohama na protějším břehu, marně se však námahal získati pro zadní nohy pevné půdy — a zvrátil se do zpě- něné vody — i s jezdcem. —

Kapitola jedenáctá.

Čtrnáct dní uplynulo od svrchu vylíčených událostí, a nyní zave- deme naše čtenáře do nesmírných divočin okresu Tubac. Území, o němž budeme vyprávěti a jež se táhne od hranic mexické republi- ky ku Spojeným Státům Severo- americkým, bylo tehdy ještě málo známé a propátrané; co se o něm vědělo, to bylo získáno málo spo- lehlivých a často přehnaných zpráv lovců a zlatokopů.

Území to, skládající se z písči- tých pouští v okresu Tubac, pro- tékala řeka Rio Gila. Tato smut- ná krajina poskytovala cestujícím málo změn. Tu a tam, v mílových vzdálenostech, stálo něco stromů nebo skulin kaktusů, ale jinak pů- da sotva dala nějaké travině vzniknouti a když, tak tato suchem za- šla dříve, než mohla vyrůst. — I būvol vyhýbal se tomuto kraji, a i Indiáni, rychle jim protáhli.

Byly asi čtyři hodiny odpoled- ne. Slunce již vykonalo větší část své denní cesty na této polokouli. Vzduch nezdál se více unikati ja- ko ze žhavé peci, ačkoliv písek stále byl ještě horký. Tmavá modř horizontu v nesmírné dálce tu a tam rušena byla lehkými obláčky. Přece ale vysoko ve vzduchu, — pouhému oku jen jako malá tečka viditelný, vznášel se orel, jediný živoucí tvor v této pustině.

Budeme-li sledovati let orla, — spatříme jednu z těch málo skupin divokého kaktusu, jež tvoří něco podobného oase v poušti. Skupina,

o níž se zmiňujeme, byla dosti roz- sáhlá, takže tlupa asi šedesáti jezdců, kteří právě do nitra jejího zajeli, rozhodla se, na noc se tam utábořiti.

Jezdci sestoupili s koní a nastal čilý život na místě, jež před chvílí bylo ještě tak tiché a opuštěné, — jakoby na ně nikdy lidská noha nebyla vstoupila.

Za tlupou jezdců následovala řada vozů, asi dvacet do počtu, do nichž byli zapřáhnuti mezci. Vo- zy byly rozestaveny kolem ležení a spolu s vysokými ostnatými kak- tusy zdály se býti dobrou ochra- nou pro unavené cestující.

Cesta, kterou se výprava pou- ští ubírala, označena byla mrtvo- lami lidí a zvířat, truchlivá to pa- mátká bojů s Indiány a přírodní- mi živly.

Jak asi již čtenář uhodl, máme před sebou členy oné výpravy, — kterou don Zamora hodlal vésti z hraničního města Tubac k pokla- dům zlata, které mu měly poskyt- nouti prostředky k založení nově- ho království.

Ležení oživilo. Mezci byli vy- přáhnuti, vozy složeny a mezi se- bou železnými řetězy spojeny. — Koně byli sehnáni v houf, zapálen táborový oheň a činěny přípravy k upravení večere. Přenosná pol- ní kovárna byla postavena, aby povstálé defekty na vozech mohly býti opraveny, a koně v případě potřeby znovu okováni; zkrátka v několika minutách vyvinula se na tomto osamělém místě taková činnost, jakou tato poušť snad je- ště nikdy nespátřila.

Don Zamora, jehož nádherný oblek byl zaprášen a sluncem vy- bledlý, seděl uprostřed této činnos- ti ještě v sedle a přehlížel práci lidí, jejichž bezpečnost byla svěře- na jeho vedení. Bystrým okem po- znal, kde co schází a s velkou o- bezřelostí řídil práci svých lidí, — takže nenastal žádný nepořádek, nikdo druhému nepřekážel v jeho zaměstnání, jak při takových pří- ležitostech obyčejně bývá, jestliže schází řídící a vedoucí duch.

Několik mužů mezitím na malé vyvýšenině, jež se nalezala upro- střed ležení, postavilo stan, který byl určen pro vůdce výpravy.

Don Zamora sestoupil pak s koně, předal tohoto jednomu sluhovi, druhému dal nějaký rozkaz, načež tento vsedl na koně a opustil ležení. —

Ve větší vzdálenosti od tohoto tábora, tak daleko, že lidské oko nemohlo tam dohlédnouti, druhá tlupa jezdců v ochranném stínu houštiny rozbila též své ležení.

Třeba tato tlupa byla co do počtu hlav dvakrát větší než tlupa Zamorova, přece neměla žádných vozů a jiného zařízení jaké zavedla kultura, aniž učinila nějaké opatření k ohrazení svého ležení, by se zajistila před nepřátelským přepadem.

Byl to indiánský kmen, který byl na válečné stezce. Silné postavy, bronzová, skoro nahá těla, rudou cinobrovou barvou a žlutým okrem pomalované obličejové působily pitoreskní dojem.

Tlupa se utábořila ve dvou oddílech. Jeden z nich čítal asi deset mužů, byli to náčelníci shromážděných bojovníků, kteří se skládali z různých kmenů. Náčelníci zahlehlí oheň a seděli kolem něho s vážností indiánů vlastní, kouřice poradní dýmku.

Výzbroj každého náčelníka sestávala z koženého štítu, který byl ozdoben chumáči per, podobně jako jejich hlavy, z dlouhého kopí, obuška, nože a tomahawku, který ležel vedle nich.

Poradní dýmka již obešla kolem a stále ještě panovalo hluboké ticho v kruhu náčelníků; konečně jeden z nich pozdvihl ruku a ukázal prstem na vzdálený bod na horizontě.

Oko bělocha sotva by bylo spatřilo onen bod, nebo by ho bylo považovalo za mráček; oko Indiána poznalo v něm sloup dýmu; — tento pocházel od signálního ohně, který byl v ležení hledačů zlata zažehnut, aby nepřítomnému Rynovi byl vodítkem při návratu do tábora.

S velikou pozorností upjali náčelníci své oči na označený bod, aniž by však mlčení přerušili.

V tom okamžiku vstoupil do ležení jeden Indián. Dle všeho mušel přinášeti nějaké důležité zprávy, neboť jeho druhové ho ob-

stoupili a vyrazili radostný řev, když k nim pronesl několik slov.

Mimo popsanou tlupu Indiánů skrývala poušť ještě více hostů.

Ve stejné vzdálenosti od ležení výpravy dona Zamory a v stejné od tábora Indiánů setkáváme se se skupinou našich starých známých.

Řeka Rio Gilla, jejíž břeh jest porostlý stromy byla v tomto kraji dosti široká. Malý ostrůvek, který se na ní prostíral, ukrýval tři osoby, jež se nám stalý milými a drahými. Jsou to: Gabriel, Pedrillo a Cesar.

Posel, kterého jsme spatřili v ležení Indiánů, odhlašoval jejich přítomnost na ostrůvku.

My jsme opustili ony tři muže v onom okamžiku, kdy Cesar zvrátil se s koněm do bystřiny. — Na štěstí pád ten neměl pro něho žádných vážných následků, — ale koně stál život.

Když se Cesar zotavil z námahy jízdy a pádu do bystřiny, vyrazili všichni tři, aby pronásledovali nepřitele Zamoru. Ten se svými lidmi měl den náskok, aby se spojil s celou svou tlupou v Tubac.

Třeba naši tři přátelé byli opěšalí a ačkoliv jim jejich bezpečnost předpisovala jinou a delší cestu, přece jen získali náskok před tlupou dona Zamory, neboť dostávali se ku předu lehčeji a snáze, než výprava hledačů zlata s vozy a zásobami.

Ostrůvek na Rio Gila, na němž nyní tábořili, byl vlastně již poslední zastávku před ložiskem zlata, kterého doufali dosáhnouti dříve, než don Zamora. Hodinu za ostrůvkem dělila se řeka ve dvě ramena. Toto rozdělení bylo zavíněno skalním pohořím, které chovalo v sobě ono zlato, které bylo cílem tří skupin lidí, o nichž v této kapitole se zmiňujeme — dona Zamory a jeho lidi z lakoty, dona Cesara s oběma lovci z dobrého práva, Indiánům z nenávisťi proti bělochům.

Indiáni již dlouho sledovali výpravu Zamorovu, také již s ní svedli několik potyček, takže počet dobrodruhů, jichž bylo původně sto, zmenšil se na šedesát. O přítomnosti obou lovců a mladého

muže byli sice Indiáni zpraveni svým zvědem, ale až dosud nenašli po nich ani stopy. Posel, kterého jsme spatřili přijíti do Indiánského ležení, konečně stopu jejich našel a přinesl o tom zprávu.

Don Zamora po několik dní, obratně Šebestiánem prováděným manevrováním, dovedl pronásledujícím jej Indiánům unikati. Jak jsme seznali, sloup dýmu z táborového ohně prozradil ostrému oku Indiánů opět jejich stopu.

Náčelníci Indiánů zahájili poradu, když jim zvěd podal zprávu o přítomnosti tří bělochů na ostrůvku. Až posud mezi nepřáteli, proti nimž v poslední době bojovali, — neměli žádné, na něž by se vztahoval popis, jaký podal zvěd o Gabrielovi, Pedrillovi a Cesarovi.

Byv vyzván, aby podal první své mínění, učinil nejstarší z náčelníků ještě jeden tah z dýmky a potom pravil:

“Běloši mají brzy nohy jelena, brzy odvahu pumy, brzy lest’ šakala. Po dva dny dovedli ukrývati své stopy našim očím, jež rovnají se očím orla. Jest to lest’ z jejich strany, bojovníky své roztrousiti. Jest to malý ostrov na řece Gila, kde je musíme vyhledati. Domluvil jsem.”

Po okamžiku ticha, ujal se slova jiný náčelník:

“Běloši jsou lstiví jako šakal to je pravda, ale může šakal státi se tak velikým, aby oko shledávalo v něm pumu? — Ne! — Kdyby se naproti tomu mohl udělati tak malým, že by ho oko rudého muže nemohlo zpozorovati, učinil by tak. Naši nepřátelé přicházejí z jihu, ti, které objevil náš zvěd, přicházejí ale ze severu. Není to tedy ostrůvek, kde máme hledati naše nepřátele.”

Když náčelník domluvil, nastal náhle uši pronikající řev mezi ostatními Indiány, a asi půl tuctu rudochů opustilo spěšně ležení.

Pozorně pohlíželi zůstavši zde Indiáni za spěchajícími odtud druhými, zvědavě pozorující příčinu jejich náhlé horlivosti.

V dálce, na vrcholku jednoho pahorku, objevil se náhle jezdec, který zdál se obhlížeti krajinu. — Muž ten byl Ryno, a jemu platilo

pronásledování Indiánů, kteří tak kvapně opustili tábor."

Ryno pojal totiž d'ábelský plán. Jeho lakota nechtěla tomu připustiti, aby se dělil se svými druhý o výtěžek podniku. Ovšem, prodal již tajemství Zamorovi a vymínil si značný podíl výtěžku. O tento podíl měl se dělit s ostatními účastníky výpravy, a proto se mu jednalo především o to, aby počet těchže do příchodu k zlatému pokladu zmenšil na míru nejmenší.

S vnitřní radostí uvítal proto také boje s pronásledujícími je indiány, jichž se chytře vzdaloval, jak to jen šlo. Dělit se o podíl ještě se šedesáti, také nesouhlasilo s počtem bandity. Když chytře manevrovaní Šebestiána svedlo Indiány z jejich stopy, vzdálil se před dvěma dny se souhlasem dona Zamory z ležení pod předstírkou, kraj, kterým již dříve prošel a který proto znal, prozkoumati, aby se správně orientoval o blízkosti a poloze ložiska zlata.

Těto předstírky chtěl ovšem Ryno použiti jen k tomu, aby uvedl opět indnány na stopu výpravy, což se mu podařilo. Když vyjel s koněm na pahorek, spatřil k svému radostnému překvapení, že se nachází mezi oběma tábory, a jeho zrak obracel se střídavě k ležení bělochů a k táboru Indiánů, počítaje při tom, zda poslední z jejich stanoviště mohou uviděti kouř z tábora bělochů.

Ze svého pozorování byl vyrušen řevem rudochů, kteří ho shlédli a jali se pronásledovati. Nyní bylo jeho úkolem, zavést pronásledovatele k ležení jeho společníků. Poněvadž pronásledující ho Indiáni neměli koní, mohl podniknouti odvážnou hru, zdánlivě rychle prchaje, ale přece mohl nechat Indiány přijíti tak blízko k sobě, že by o jeho zajetí nepochybovali — a dostali se tak blízko, až by spatřili ležení výpravy.

Svého účelu dosáhl dokonale.

Pokud nespatriil tábor svých společníků nablízku, prchal před svými pronásledovateli cvalet, ale tak, aby tito neměli žádný velký náskok. Když uviděl opevněné ležení, zmínil krok svého koně a nechal pronásledovatele přijíti bli-

že, kteří, jakmile ležení spatřili, se zastavili a konali poradu.

Ryno mohl směle svou nebezpečnou hru provést až do konce. — Jsa obeznámen s válečnými obyčeji Indiánů, věděl velmi dobře, že pronásledovatelé nepodniknou útok na ležení, nýbrž vrátí se k svým druhům a těm podají zprávu o nepříteli. Než to se ale může státi, a celá síla rudokožců dospěje k táboru, uplyne několik hodin.

Neměl v úmyslu uvědomiti své společníky o hrozícím jim nebezpečí. V posledním okamžiku, maje za sebou k boji připravené Indiány, chtěl hráti úlohu pronásledovaného a rudé bojovníky zavésti tímto způsobem do ležení.

Když spatřil, že jeho předpoklady se splnily, že jeho pronásledovatelé opravdu se obrátili, sestoupil s koně a položil se za malou vyvýšeninu, napínaje veškerý své smysle, aby seznal, co se bude dít. —

Indiáni v ležení se dosud radili, a zdálo se, že nejsou srozuměni o tom, co se má státi. Konečně se usnesli, vyčkati návratu mužů, kteří vytáhli k pronásledování bělocha. Když ti se vrátili a podali zprávu o objeveném ležení bělochů, bylo v poradě pokračováno.

"Muži, kteří přicházejí ze severu", počal řeč jeden z náčelníků, který pro svou tmavší barvu kůže byl nazýván "Černým Ptákem", — "nemohou býti našimi nepřáteli, nýbrž oni z jihu. Jih a sever stály proti sobě vždy nepřátelsky. Vyšleme k oněm třem bojovníkům na ostrůvku posla, aby se s námi spojili proti bělochům z jihu."

Tento navržený spolek, jenž moudrosti a znalosti lidí byl diktován, nenalezl ale u ostatních náčelníků souhlasu. "Černý Pták" stál samoten se svým dobře míněným úmyslem a musel se podrobiti rozhodnutí ostatních.

Bylo ujednáno, že většina indiánských bojovníků potáhne proti ležení bělochů, leč mělo se vyčkati, až se setmí. Menší tlupa bojovníků měla se odebrati na břeh řeky Rio Gila, proti třem našim přátelům.

Asi za čtvrt hodiny vytáhlo asi dvacet rudých bojovníků s "Čer-

ným Ptákem" k řece, kdežto ostatní o něco později záměřili k táboru dona Zamory.

Kapitola dvanáctá.

Trpělivost Rynova byla vystavena dlouhé zkoušce, poněvadž nevěděl, že v poradě Indiánů bylo usneseno, vyčkati do večera k zahájení boje s bělochy.

Hodina mýjela za hodinou, a ni známky nebylo po bližícím se nepříteli. Ryno přišel potom k správnému závěru, že musí čekati až do večera.

"Tím lépe!" pravil k sobě se škaredým úšklebkem, "boj ve tmě bude krvavější než za jasného dne, a já budu tím bezpečnější před prozrazením. Až vyjde slunce zitra ráno, zbyde z naší tlupy nejvyšší čtvrtý díl, jestliže vůbec někdo spatří zlaté denní světlo. Mezitím co bílý a rudý dobytek se bude mezi sebou vzájemně vraždit, budu míti dosti příležitosti z ležení se ztratiti, a sám se odebrati k zlatému pokladu."

Vzdálený výstřel z pušky přerušil náhle chod jeho myšlének. Vzdáleností zeslabený zvuk zdál se přicházeti od severu. To byl směr, ve kterém se nalezal v řece ostrůvek, který byl obsazen Gabrielem a jeho přáteli.

"To je zvláštní!" řekl k sobě Ryno, obrátiv zrak k severu. — "Odkud ten výstřel přichází? — Naše ležení nalezá se na východě, Indiánů na západě —"

Druhý výstřel a po krátké přestávce třetí bylo slyšeti. Potom následovala střelba, jež trvala delší dobu s menšími i delšími přestávkami.

Ryno uvažoval. Měla by snad býti na cestě druhá výprava, — směřující k zlatému pokladu — nebo snad don Zamora během jeho nepřítomnosti rozdělil tlupu, — a snad jedna její část utkala se s Indiány v boji? První myšlenka byla nemožná, neboť o nějaké výpravě jiné byli by zvědové jistě přinesli zprávu; — také druhá domněnka zdála se nepravděpodobnou, neboť Zamora by se rozdělením svých mužů oslabil a toho by jako rozumný muž nedopustil, když věděl, že Indiáni každým okamžikem

mohou mu býti opět v patách.

Tak uplynulo několik trapných hodin v nejistotě, které bandita prožíval v různých domněnkách ohledně boje, který sice slyšel, ale viděti nemohl.

Také v ležení dona Zamory zavdala střelba, kterou tam slyšeli, podnět k různým dohadům a vyvolala pochopitelně špatnou náladu mezi jeho lidmi.

Konečně nastal večer. — Rudě zbarvené mraky na západě označovaly cestu, kterou slunce zacházelo; počalo se ochlazovati, čerstvý, mírný vánek províval rovinou, osvěžuje lidi i zvířata. Srp měsíce vystoupil na obloze a vrhal svůj bledý svít na krajinu, na níž počaly vystupovati noční stíny.

Tábor hledačů zlata jevil při matné záři ohně ještě pítorskější obraz než za dne.

Aby pro případ nočního přepadu ležení mohlo býti okamžitě osvětleno, bylo na různých místech nahromaděno klesti, jež mohlo býti ihned zapáleno, aby šířilo dostatečné světlo, jež by nahradilo světlo denní.

Dobrodruzi odpočívali ve skupinách, nebo byli ještě zaměstnáni přípravou večere. Koně a mezci požírali kukuřici z plátěných korytek, jež byla upevněna na tyčích. Bezstarostnost, jež se spočívala na opálených tvářích dobrodruhů, dokazovala, že starost o svou ochranu ponechali úplně svému vůdci.

Před stanem dona Zamory ležel jeden muž, který jako pes bděl nad svým pánem. Podle jeho dlouhých vlasů a mandoliny, která ležela vedle pušky, a dle roztrhaného pláště můžeme v něm snadno poznati muzikálního José. Jeho čas zdál se býti rozdělen mezi pozorování oblohy a starostí, udržeti oheň zelenými haluzemi, — jehož kouř vystupoval rovně vzhůru! — Byl to signální oheň, pro nepřítomného Ryna, o jehož zrádných úmyslech nikdo neměl nejmenšího tušení.

Na ohništích, kol nichž byly položeny kameny, hořely strážné ohně, které jen málo ležení osvětlovaly a jejichž zář byla tlumena, aby je nemohla nepříteli prozraditi.

Dobrodruzi se ve skupinách bavili. Při jedné takové skupině nalezáme Šebestiána, Augustina a bývalého pastevece. Řeč točila se kolem odehrávších se bojů s Indiány, jakož o možnosti bojů nových a s nimi spojeného nebezpečí.

"Vy dovedete skoro každou událost v této pustině vysvětliti," pravil Augustin k pastevcovi, "nemůžete nám proto dáti nějaké vysvětlení o oné střelbě, kterou jsme odpoledne slyšeli?"

"Já znám obyčej Indiánů málo, zatím —"

"Jen o to vás prosím", vpadl mu do řeči Augustin, "nevypravujte nám zase takové hrozné věci, jako tehdy, při tom řvaní kugarů."

"Byl jsem ve svém mládí", počal bývalý pastevec, "zajatec Indiánů. Nemohu však uhadnouti, co může býti příčinou oné střelby, jestliže snad není v tom strašlivé trýznění nějakého zajatce, jaké jsem vytrpěl já."

"Myslíte, že někoho zajali?"

"Proč pak ne? Kde je náš přítel Ryno?" odvětil tázaný. "Jest již dva dny pryč. Právě tak se dosud nevrátil ten, kterého don Zamora za ním vyslal, když jsme zde toto ležení rozbili. Obávám se velice, že tito rudí d'áblové na jeho útraty krátí si čas! Jestliže s ním zacházejí tak, jako se mnou, Bůh buď jeho duši milostiv."

"Jaké je to zacházení? Mučení nemohlo býti u vás přece tak strašné, ježto dosud žijete."

"Myslíte? Nuže, ujišťuji vás, že není žádného strašlivějšího mučení, než jsem já zakusil."

"Což byli vaši nepřátelé v tak špatném rozmaru? Já jsem slyšel, že Indiáni přistupují k mučení svých zajatců teprve tehdy, když jsou rozezleni."

Pastevec se pousmál.

"Mýlíte se", odpověděl, "Indiáni jsou svým zajatcům nejnebezpečnější, když jsou v dobrém rozmaru, a to jest vždy tehdy, když jim nějaký zajatce padnou do rukou; nejvíce jsou ale tenkrát rozradostněni, když dostanou do své moci bělocha. Kdyby se vám tedy přihodilo to neštěstí, done Augustine, že byste se dostal do rukou těch rudých d'áblů, pak prostě

Boha, aby Indiáni byli velmi špatně naloženi. Potom vyjdete ovšem se strašným, ale kratším mučením a případně i se životem."

"Mučení trvá pět až šest minut, domnívám se —"

"Pět až šest hodin", řekl pastevec, "někdy ještě déle, ale —"

V tom přistoupil ke skupině José a vyzval Šebestiána, aby se odebral do stanu dona Zamory, — ježto ten přeje si s ním mluvit. Šebestián ihned uposlechl tohoto vyzvání.

"Don Zamora jest od onoho dne, kdy onen mladý muž zřítíl se s koněm do bystřiny, velmi starostliv", poznamenal pastevec po odchodu Šebestiána, "a mě se zdá, jako kdyby —"

"My jsme hovořili prve o mučení Indiány", přerušil jej Augustin, jehož se zdál tento předmět nesmírně zajímati, "a vy jste pravil, že mučení trvá pět až šest hodin, někdy déle —"

"Ale nikdy méně, nikdy kratší dobu", doplnil bývalý pastevec. — "Ostatně budete moci z mého vyprávění posouditi, že šest hodin mučení jest stále ještě lepší než čtyřadvacet — neboť mezi všemi způsoby smrti nejstrašlivější jest úzkost před smrtí."

"Vezmi vás kozel s vašimi příběhy! Nevím také, proč se vás vlastně stále na takové věci vyptávám."

"Co já povídám, jest hrozné sice, ale poučné. A poněvadž každým okamžikem můžeme padnouti do rukou rudochů, jest dobře, když víte, co máte v takovém případě k očekávání."

"Mlčte raději", sténal Augustin. "Seznávám, že řemeslo hledačů zlata je hrozné."

"Já si vždy myslím — at' je tomu tak, či onak — že co se státi má, stane se", pokračoval starý pastýř. "Hlavní věc je, ničeho se neděsiti. Když jsem padl do rukou rudokožců, řekl jsem si, aby se mnou dělali, co chtějí. Mám-li umřít, umru, mám-li zůstatí naživu, zůstanu. Onoho dne byli Indiáni v strašném rozmaru, neboť my jsme jim v potyčce usmrtili mnoho mužů. Drželi poradou. Hleděl jsem z jejich tváření se uhadnouti, zda

budu skalpován, či zda ze mne za živa bude seděna kůže, nebo zda budu na kusy rozsekán. Konečně přesvědčil náčelník, jehož rozčilení bylo zvláště veliké, své bojovníky, že nejlépe bude, přivázati mne ke kůlu. Tam měl jsem jim sloužiti za terč při jejich cvičení ve střelení. Měl jsem nésti útraty jejich zábavy po celý den. Chtěli se pokusit, nechat mne umřít strachem. — Od východu slunka až do jeho západu sloužil jsem jejich puškám za terč. Každý bojovník po řadě vystoupil, zamířil na mou hlavu a vystřelil. Tímto způsobem jsem musel vydržeti dvě stě čtyřicet osm ran z pušek, nic více a nic méně. Počítal jsem je, abych se rozptýlil, neboť čas se strašlivě pomalu vlekl."

Augustin trásl se rozechvěním.

"Mám za to, že přeháníte", pravil po nějaké chvíli, "dvě stě čtyřicet osm výstřelů —"

"Ani o jeden více, ani o jeden méně. Řekl jsem vám, že byli indiáni velmi rozezlení. Aby popustili uzdu své zlomyslnosti, pokusili se, zda mne neusmrtí strachem. Nejhorší střelci, kteří mne mohli z nedopatření trefiti, střelili na mne jen prachem a nikoliv kulemi, jak jsem zvěděl později. — Dobří střelci střelili kulemi. Více než dvěstěkrát slyšel jsem hvízdnutí olova a cítil, jak prudký van vzduchu zdvihá mé vlasy. Když potom Indiáni uviděli, že mne strach neusmrtí, pustili mne na svobodu. Dvanáct hodin byl jsem přivázán ke kůlu a mohu právem tvrditi, že jsem onoho dne mohl býti více než dvěstěkrát zastřelen."

"Vy tedy opravdu věříte," ujal se po delší pomlčce slova opět Augustin, "že to může býti našinec, který dnešního dne sloužil rudo-kožcům ku kratochvíli?"

"Ryno nebo onen muž, kterého za ním vyslal don Zamora — snad také oba", odpověděl starý pastevec. "Dej Bože, aby měli tolik pevnosti a polohu našeho ležení neprozradili."

"Měl jste strach?"

"Indiáni jsou strašlivě zvědaví, aby z nás naše tajemství vylákali a mají k tomu takové prostředky, o kterých nemáte ani zdání. Ač-

koliv, dík chytrosti Šebestiána, — naši stopu ztratili, tedy z nějakého zajatce mohou vynutiti přiznání, a můžeme je ještě dnes v noci míti na krku."

"Vaše domněnka jest hrozná," zašeptal Augustin.

"Ale poučná, opakují vám. Pamatujete se na onu noc s kuguary?" —

"Byl jsem tam. To byli ale jen dva kuguaři, ale kolik těch rudých d'áblů máme před sebou, o tom se ani neodvažují mluvit."

"Bude jich nejméně sto", flegmaticky vyřekl bývalý pastýř. — "Zřídka se stává, že jest jich při válečné výpravě méně. — Ale — abych se vrátil k onomu večeru u pramene. Tehdy nás instinkt našich koní upozornil na blízkost nebezpečí. Zvířata nevěřili však jen dravou zvěř, ale také Indiány. Zde, hleďte, mezci přerušili svou hostinu, a Šebestiánův kůň zdvihá pozorně hlavu."

"A co to znamená dle vašich zkušeností?"

"Až dosud ne mnoho, ale až zvířata počnou tlumeně frkati a supěti, když počnou se chvěti, tedy můžete počítati s tím, že jsou na blízku Indiáni."

Starý pastevec po těch slovech povstal. Následován Augustinem, jehož jeho vyprávění postrašilo a zároveň poutalo, vplížil se mezi vozy, aby se ohlédl kolem ležení. Ale nic nedalo souditi na blízkost nebezpečí.

Táborová stráž přešla kolem.

"Neviděl nebo neslyšel jste nic?" tázal se Augustin.

"Neviděl jsem nic", odpověděl tázaný, "ale před chvílí se mi zdálo, jako bych ve větší vzdálenosti byl zaslechl ržání koně, nemýlím-li se, přicházelo směrem od onoho písečného pahorku —"

"Snad se nachází Ryno na cestě do ležení," mínil Augustin, aby svůj strach ukonejšil.

Stráž ubírala se svou cestou dále, a Augustin a pastevec vrátili se zpět na své dřívější místo.

"Musím doznati," počal starý pastýř, když se opět posadili, "že to pokládám za neopatrné, že don Zamora nechává celé odpoledne tento kouř stoupati k obloze. Při

dnešním jasném počasí jest i z veliké dálky možno jej dobře zpozorovat."

"Můžete míti pravdu", odvětil Augustin, "víte ale též, že Ryno musí míti nějaké znamení, aby se mohl dostat do našeho ležení. — Ztráta tohoto muže byla by pro nás nenahraditelná, neboť on jediný zná cíl naší výpravy."

"Myslíte? Já jsem jiného mínění." —

"Augustin pohlédl napjatě na pastevece.

"Jak tomu mám rozumět?"

"Já myslím, že Ryno ví méně, než nám chce namluviti. K čemu by, když zná cíl naší výpravy, — vzdálil se na dva dny od nás? Já tomu muži nevěřím, jeho obličej je z těch, v nichž se moje vycvičené oko ještě nikdy nezmýlilo."

"Vy vidíte všechno příliš černě", prohlásil Augustin.

"Já vím, že mne pokládáte za proroka samého neštěstí", řekl na to klidně starý pastýř, "ale já za to nemohu, že mi Bůh dal bystřejší smysl k poznávání nebezpečí, než jiným lidem. Také dnes večer říká mi jakýsi vnitřní hlas — ach, vidíte, zvířata přestala opět žráti a naslouchají."

"Jen aby nepočala supět", mínil úzkostlivě Augustin.

"Proti tomu nedá se nic dělat", odvětil jeho společník, "co se státi má, stane se i proti naší vůli. Já, s vaším dovolením, si opět lehnu, abych se několik hodin prospal."

S těmito slovy zahalil se starý fatalista do pokrývky, natáhl se na zemi, používaje sedla jako podhlavníku, a po několika minutách jeho klidný dech oznamoval, že již spí.

Ježto také ostatní dobrodruzi oddebrali se na odpočinek, Augustinovi nezbývalo, než učiniti podobné. Leč jeho rozčilení bylo tak veliké, že nebyl s to zavřít oka. — Bdě, ležel vedle pastýře, lekaje se každého šramotu, který zaslechl.

Náhle v dáli padlo opět několik výstřelů a sice v tom směru, kde bylo slyšeti střelbu odpoledne. Okolnost, že střelba znovu započala, odporovala názoru pastevece o mučednickém kůlu Indiánů a nanačovala boj.

Augustin svého druhu probudil. "Opět se střílí", sdělil mu.

Starý naslouchal.

"Máte pravdu, střílí se zase", pravil po chvíli, "a těším se, že mohu nyní míti za to, že Ryno nenalezá se v rukou těch rudých d'áblů. Nyní vám ale, příteli Augustine, přeji opravdu dobrou noc. V pustinách jest spánek drahocenným pokladem, neboť zde musí býti jeden každý okamžik připraven, že usne na věky."

Po těch slovech přetáhl si staroch pokrývku přes hlavu, aby se

chránil před měsíčním svitem a chystal se v přerušném spánku pokračovati. — Ale temné supění mezků a koní přimělo jej opět k pozdvihnutí hlavy.

"Ach!" pravil, — "rudí d'asové jsou v blízkosti."

Hlasitý řehot koní a mezků mísil se s poplašným pokřikem uhánějícího sem jezdce, který v plném trysku blížil se k ležení.

"To je Ryno", mínil pastevec, "a za ním jsou Indiáni. Rekl jsem vám, že tomu člověku nevěřím."

(Pokračování.)

Druhého dne nešel však již s takovou jistotou, třebaš jeho vysvědčení nebyla všelijaká.

"Až snad později", řekli mu na obou místech, kde zaklepal.

A odpoledne mu dodalo. Zašel do klubovny. — Ve vězení často vzpomínal hřiště a kamarádů z jedenáctky. Byl jist, že až se mezi nimi objeví, přivítají ho s indiánským řevem. Ale přivítání, jehož se mu dostalo, bylo tiché a rozpačité, jak cítil. "Tedy i oni", — zatrpkl v něm.

"Chlapci, což jsem prašivý?" — řekl hořce. Rozmlouvali mu, co si myslí.

Snažili se, snažili — viděl to — ale nešlo jim to ze srdce.

"Nepotřebujete mne tedy", řekl, vstáváje k odchodu.

Předseda fotbalového odboru, na něhož se díval při té otázce, sebou zavrtěl.

"Jak bychom vás nepotřebovali, ale prvé mužstvo máme kompletní a sebrané — chcete-li si zahrát v druhém — budeme rádi — a pak se ukáže."

Rozhlédl se po tvářích všech přítomných. Ano, nestojí o něho. A pak vyňal z klopky zlatý, čestný odznak klubovny a položil jej na stůl.

"Dostal jsem tuto hračku za zásluhy o klub, — aspoň jste mi to tak řekli — a dnes vidím, že to není pravda. Vracím vám to tedy, dejte to jinému."

A pak řekl ještě do ticha, jež nastalo po jeho slovech: "Myslel jsem si, že jste lepší lidé, lepší kamarádi," a vyšel.

Bylo mu hořko, tak hořko, že se musel přemáhati, aby se mu nezarosily oči. — Snad nebudeš pro tohle brečet, — rozněval se na sebe a zasmál se zlostně.

Ale něco v něm mokvalo a bolelo. A celý dlouhý týden, v němž hledal, než našel práci, byl pro něho utrpením.

Již se vzdával naděje, když v Holešovicích byl pozván k majiteli továrny.

Byl to mladý člověk a pozorně si ho prohlížel.

"Máte krásná vysvědčení a nepochybuji, že jste zdatný dělník. Přijmu vás, bude na vás, abyste u

Pavla Dvořáková:

Marta a Marie.

VII.

Slezák šel se do továrny hlásit o práci s veselou, nepochyboval ani na chvíli, že mu řeknou: — Vy už jste tady — přijďte zítra. Usmíval se, slyše v duchu tohle uvítání. Věděl, že je jedním z nejlepších montérů v celém závodě a že si jeho práce a dovednosti vždy vážili. —

Čekalo ho však jiné uvítání, jakého se nenadál.

Úředník v přijímací kanceláři, když mu vše pověděl, pohlédl na něho ostře a řekl úsečně: "Počkejte." —

To už ho zarazilo a když za hodnou chvíli ho zavolal a oznámil mu takovým nějakým neosobním hlasem, že, bohužel, teď nemohou ho potřebovat, Slezák se na něho podíval nechápavě: "Ale, jak to?" zeptal se.

Úředník mu však řekl suše: — "Poznamenali jsme si vás a když se bude přibírat, dopíšeme vám," a zavřel okénko.

Slezák zaražen vyšel. "To jsem blázen," říkal si. "Já přece," a zastaviv jednoho ze známých, zeptal se ho: "Poslyš, to propouštějí?"

"Nevím, nic nevím, mluví se sice o tom — ale nic nevím," — a odešel.

Slezák se znepokojeně zamyslel, rozhlížeje se roztržitě nádvořím. — Pak si vzpomněl na inženýra Su-

chého. Dojde si na něho — rozhodl se.

Inženýr přivítal ho přátelsky. — "To jsem rád, že už jste tady. — Člověče, to byla doba, stýskalo se mi po vás — a chyběl jste mi často."

Se Slezáka spadla starost a ve sele inženýrovi vykládal, co mu řekli v kanceláři.

"Pojďte se mnou, to je zase nějaký ten jejich šlendrián — vás přece nenecháme před vraty. Nemáme tady takových mnoho."

Inženýr zašel do kanceláře a Slezák přecházel po chodbě, usmívaje se.

Po dlouhé chvíli vrátil se inženýr a tvářil se mrzutě a trochu rozpačité.

"Tak co je?" zeptal se ho Slezák dychtivě.

"Opravdu je to tak, nechtějí vás," řekl mrzutě.

Slezák chvíli mlčel a pak řekl: "Tak mne nechtějí, nechtějí."

"Vykašlete se na to, Slezáku," řekl inženýr, zřejmě pobouřen. — "vy práci vždy najdete. Vás mohou potřebovat všude. A vím, že ji najdete," — a odešel.

Tato věc pokalila v Slezákovi radost. Přemohl se však před Marií, na její otázku vesele jí odpověděl, že má počkat — že se mu však čekat nechce, že půjde jinam. —

mne vydržel."

"Nejsem lenoch, pane továrníku," řekl s úlevou.

"O to nejde," usmál se továrník. "Vy jste komunista, že ano?"

"Nejsem."

"Mně nemusíte zapírat, já vás budu platit jen za práci," řekl továrník, stále se usmívaje.

"Nikdy bych nezapřel svého přesvědčení, pane továrníku," — řekl pevně.

"Pamatuji se na ten váš proces, mluvil jste tam odvážně trochu, — no, libil jste se mi. Mám rád takové lidi, jako jste vy. Já vám věřím, že nejste komunista, když to tvrdíte, ale nevím, budou-li tomu věřit i moji dělníci. Mám zde samé sociální demokraty," — a úsměv továrníkův se prohloubil. — "Přijďte tedy v pondělí", a podal mu ruku.

"Proč mi to říkal a proč se tak usmíval?" uvažoval Slezák, vraceje se domů.

Dobře viděl, poznal, že ten úsměv zakrývá nějaký posměch — ale proč? Ale radost, že našel práci, zatlačila znepokojení.

V pondělí, když přišel do práce, měřili ho v dílně zkoumavými pohledy, jako by ho omakávali. Neznepokojilo ho to, poněvadž věděl, že tak se v každé dílně chovají k novému. Ale v poledne mu neušlo, že jejich stranění je přece jiné. Skoro nikdo s ním kloudně nepromluvil.

"Bud'si," pomyslně si a hleděl si jen práce.

Tak utekl měsíc a poměr mezi ním a ostatními pomalu, jak se mu zdálo, se urovnával.

V poledne přisedl k němu ten nebo onen a začal s ním mluvit tak, jak byl zvyklý. O práci, na niž všichni dělníci časem nadávají, i když ji milují, o výdělcích a někdy o politice. Nejčastěji na politiku zaváděl řeč Bureš, o němž věděl, že je jakýmsi neznámým činitelem v dílně mezi ostatními. — Napadlo ho několikrát, že snad vyzvídá u něho, ale přičilo se mu zapíratí své přesvědčení. Někdy kousavě se zmínil o panském životě dělnických předáků — a tu vždy Bureš blýskl po něm očima, nikdy mu však neodporoval.

Pracoval v továrně již dva měsíce a byl spokojen, vracel se mu bývalý humor — a rozesmával často dílnu. A smích je nejlepší cesta k dohodě.

Zdálo se, že bude zanedlouho tady oblíben jako všude, kde pracoval, mladší dělníci se chovali k němu den ode dne přátelštěji.

Ale starší, zvláště Bureš, byli zamračenější a dávali mu najevo své nepřátelství, jemu nepochopitelné.

Nenapadlo ho, že každý vtip, jímž šlehl nějaký zvrácený rozpor mezi slovy a skutky dělnických vůdců, nerozčiloval jen tyto fanatické straníky, nýbrž přiváděl je k pocitům blízkým nenávisti.

V pátek na počátku třetího měsíce před výplatou zavolal si ho dopoledne majitel.

Odešel, nevšimnuv si škodolibého pohledu Burešova, zaklepal klidně a vešel.

"Přejete si, pane továrníku?"

"Musím vás propustit," řekl mu ten prostě.

"Proč?" užasl.

"Ostatní s vámi nechtějí pracovat — je to teror, vím, ale", — a továrník se usmál.

"Já, kdyby šlo jen o mne, bych vás nepropustil, jste nejlepší dělník, ale jste příčinou neklidu, užnáte, že mám zájem na tom, aby v mé továrně byl klid. Musím vydati vaši hlavu, když ji chtějí, ač nerad, protože nikdy mi nebyla milá tahle Pilátova úloha. Jak si vzpomínáte, upozorňoval jsem vás na tohle. Divím se, že vás mezi sebou tak dlouho snesli.

Slezák díval se mu do oči a pak se zarděl.

"Takhle je to tedy? Nu dobrá, půjdu — s takovými prašivci dělat pod jednou střechou nebudu."

"U pokladny vám vyplatí i za příštích čtrnáct dní, ne, není to milost, je to výpočet, jen si to vezměte. A buďte ujištěni, že si vás osobně vážím, vy jste muž."

"A oni?" řekl prudce. — "Tak jste to myslel?"

"Na to odpovězte sám," řekl továrník. "Vidíte, chtěl jsem vám ukázat, za co jste se dal zavřít."

A Slezák pokořen, hanbě se, — vyšel ven.

Vzal si u pokladny výplatu. — Pokladník podal mu ještě druhou obálku. Rozmýšlel se chvíli, ale vzpomenuv na Marii, přijal ji a zastrčil do kapsy.

Když vešel do dílny, soustředily se k němu oči všech. Byla právě dopolední přestávka. Viděl, že někteří se na něho dívají provinile, jiní posměšně, na Burešově tváři hrál netajený pošklebek. Slezák namířil k němu. Bureš zamrkal poplašeně a trochu pobledl. V dílně nastalo ticho.

Všichni viděli, že v Slezákovi sedí hněv a čekali, co se stane. Neměli rádi většinou Bureše, báli se ho a mnozí přáli si v duchu, — kdyby Slezák mu důkladně splatil to, co mu provedl.

Bureš přelétl očima dílnu, jako by se dovolával pomoci, ale setkal se s dychtivými očima, sledujícíma jen Slezáka, uvědomil si, že nikdo mu nepřijde na pomoc, a zařizl se do něho strach. Couvl poděšen ke stěně.

"Neboj se," řekl mu Slezák s takovým opovržením, že se Bureš shrbil. "S takovým tchořem, jako jsi ty, se špinit nebudu — ty socialista! Ale něco ti povím. Ten továrník se na tebe a na vás všechny dívá jako na nečistý hmyz, a nejsmutnější je, že má k tomu právo. A já se stydím za to, že vy jste taky dělníci, že jsem s vámi dýchal dva měsíce jeden vzduch, a nejvíce za tebe. Ale, co bych se divil, takový lokaj, jako jsi ty, nemůže mít přece v sobě duši poctivého dělníka. A vy, kamarádi, až vám tahle huba bude vypravovat o právu, o bídě a o spravedlnosti, vzpomeňte si na mne. Po každé si vzpomeňte. Snad vám se jednou rozsvítí v hlavách. Snad pochopíte, proč vaši předáci se mají tím lépe, čím vy se máte hůře, taková, jako tenhle, jsou všichni. Takhle začali. Nejde jim o vás, jen o sebe. Mne tenhle tchoř vystrnadil socialisticky, protože jsem nekýval na jeho tlachy jako čínský bůžek, — protože jsem se neklaněl jeho pánům. A vystrnadil by každého z vás — jako to dělají i jeho páni, — kdybyste se odvážili mít své myšlenky — on potřebuje skopce, ne muže. — Řekl jsem vám, co jsem

chtěl, a opakuji ještě jednou: Stydím se za vás, protože jsem dělník tak jako vy. Jenom že si dovedu vážit práce — a podle ní soudím člověka. Poctivý dělník dovede vždy dělat. A víte, jaký machr v práci je tenhle váš podařený vůdce. Za třicet let se nenaučil udělat kus něčeho pořádného, všechno omlátil jistě vždy hubou. A takoví jsou i ti ostatní. Poznal jsem jich už hromádku. Nejmizernější dělník vždycky je na špičce. Ale vy si lepších vůdců nezasloužíte."

Kdyby letěla moucha, bylo by ji slyšet. Takové ticho dolehlo na všechny, když Slezák domluviv, odešel, aby se převlékl z pracovního. —

"Teď jste ho slyšeli a nevěřili jste mi," řekl Bureš.

"Bylo to darebáctví," řekl někdo prudce, "je to poctivý člověk a dělník, jako my."

Bureš pohlédl na mluvčího a jeho oči zezelenaly. "Myslíš? — řekl jen. "Je to bolševik a chtěl nám tady nasadit buňku, to je to."

"Sám tomu nevěříš," řekl ten, který jediný se odvážil říci své mínění. "Myslím, že musel jít pro to, co tady povídal. Vykousal jsi jich odtud už více. Třebas ne takhle nápadně. Já vím, co si mám o tobě myslet. Je to hanba, že něco takového se může mezi námi dělníky díť. Lárou nás zaměstnavatelé — a to nestačí — ještě vy sami nás nutíte, abychom prodávali své duše — za ten kus žvance," hovořil roztrpčeně.

Slezák se vracel již převlečen a zaslechl poslední slova.

"Aspoň jeden z vás pochopil", řekl. "To je to, kamarádi. Nemáš-li naši legitimaci, nemůžeš dělat, můžeš se jít pást. Dej nám svou duši a dáme ti najíst. Dříve to dělali jen páni — a ti měli aspoň tolik poctivosti, že se s tím neskrývali, ale tihle obalí tohle strašné darebáctví do takové sbírky hesel a frází, že si myslíte, že je to správné, že je to socialismus, solidarita a čert ví, co ještě. Ale až přijde chvíle, kdy bude svět potřebovat opravdu lidí, jak myslíte, že to dopadne? Člověk, kterého nutí, aby měl takovéhle srdce a jinou legitimaci, aby lhal, přetvařoval se, ten

už není celým člověkem. A říkají, že vás vedou — vedou, ale kam? Ty bys jim to mohl říci, Bureši. — Mějte se dobře," — a Slezák, dotknuv se čapky, vyšel z dílny.

Bureš byl bledý a rty se mu třáslly. Neušlo mu, že slova Slezákovy zapůsobila na všechny. Před tím mluvil Slezák s netajeným hněvem, ale teď pod jeho slovy chvěla se hořkost a nějaký smutek. A Bureš cítil, že právě to chytlo za srdce. Rozhlédl se. Všichni tvářili se rozpačitě a provinile.

"Že byste dali na takového mluvku."

"A ty, ty to říkáš?" zasmál se někdo.

"V domě oběšencově nemá se mluvit o provaze," řekl jiný jízlivě.

Burešovi se uvolnilo, že v té chvíli končila přestávka a že musili všichni po práci.

Slezák vyšel z továrny, loudal se pomalu ulicemi. Ani se mu nechtělo domů.

"Jak jen to povím Marii," uvažoval. —

Byl zabrán tak do neveselých myšlenek, že přeslechl, že ho někdo volá.

Teprve když někdo ho chytil za rameno, zastavil se.

"Vždyť jsem to věděl, žeš te ty," mluvil radostně elegantně oblečený člověk, potřásaje mu rukou. Měl osmahlou tvář a francouzský knír. Ten knír ho popletl. "A nazdar, Sedláčku."

"To je dost, žeš mne poznal," smál se Sedláček.

"Ty tvé kníry mne popletly, — vypadáš jako Francouz," řekl Slezák, tiskna mu ruku.

"Jsem přece ve Francii, to víš přece. Přijel jsem se sem jen podívat."

Slezák pokývl. "A jak se ti tam vede?" zeptal se.

"To víš, že lépe než tady. Kdo umí něco, ten se tam neztratí. — Ale pojď někam si sednout — rád bych si s tebou popovídal. Často jsem si vzpomněl na tebe, co asi tady děláš."

Po chvíli váhání dal si Slezák říci a zašel se Sedláčkem do vinárny. "Ale já nepiju."

"Jednou můžeš udělati výjimku", smál se Sedláček a objednal

víno.

Dělali spolu před lety a Slezák měl rád veselého a vždy trochu dobrodružného Sedláčka. A teď, poslouchaje jeho vypravování a srovnávaje svůj život s jeho, myslil si na to, a ne bez trpkosti, že je bez práce — on, a proč. Když Sedláček postřehl jeho zamlklost a vyptával se, co mu je, svěřil se mu se vším. Víno, jež vypil, ho roztesknilo.

Pojď se mnou, co by ses otravoval tady," řekl mu Sedláček. "Potřebuješ se doprošovat práci, ty, takový dělník?"

"Tobě se to řekne, pojed' se mnou. Víš přece, že jsem ženat."

"A co na tom? Až se usadíš, žena přijede za tebou. A budeš ve světě — ne v takovéhle zatuchlé atmosféře, jaká je tady u vás. — Tady není život pro tebe, tady nikdy nedovedli ocenit práci člověka. Tak co? Opatřím ti pěkné místo, jen řekni. Já se vracím za týden nazpátek a podívám se po něčem a napíšu ti. Jel bys najisto," přemlouval Sedláček vytrvale.

"Rozmyslím si to — co tomu řekne Marie," napolo souhlasil.

"Je-li rozumná, nebude tě zdržovat. Tohle, co s tebou tady vyvádějí, by tě otrávil nadobro — ukaž tomu tedy záda."

"Má pravdu," pomyslí si Slezák a myslil na to ještě, když se rozešli.

Marie poznala na něm, že pil, a úzkost ji sevřela srdce.

Přiznal se k tomu sám, omlouvaje se známým, jehož léta neviděl a nemohl mu odříci.

"Ale nebudeš to dělat, Jarko?" zaprosila třesoucím se hlasem.

Pohládl ji a řekl: "Neboj se, — nestane se to již po druhé."

Toho dne jí neřekl o tom, že je propuštěn z práce, ani o tom, o čem mluvil se Sedláčkem. Počkal s tím až do neděle.

"Do Francie bys chtěl?" — polekala se.

"Všude chleba o dvou kůrkách, Mařenko, a já tady jsem nesvůj."

Pohlédla na něho úzkostně. Ano, viděla, že v jeho očích je nějaké soužení a přistoupivši k němu, zeptala se ho: "Co tě trápi?"

Slezák přešel a začal se před ní

otvirati. — Snad má na tom vinu ten rok vězení — myslil jsem tam na mnohé věci, a tak se mi svět a život přestal zdát tak krásným a prostým. Zvláště lidé. A teď tyhle starosti. — Nejsem horší, než jsem byl — ani snad lidé se neměnili. Nevím, co se to stalo. — Nejsem spokojen, všechno mne boli. Kdyby mne aspoň nechali s pokojem dělat — ale to nedají. — Jinde to taky nebude lepší, než to bylo tady. Nezapomenou mi, že jsem byl v kriminále, třeba jsem tam byl k vůli nim. Kam to povede, Mařenko? Ještě práce nakonec mne přestane těšit — a co by bylo pak ze mne? Toho se začínám bát. Víš, pomyslí-li, že někde budu dělat a že se přihodí zase to, co teď, nemám ani chuti někam jít. A tam by to bylo jiné. Tam by se starali jen o to, co umím."

Marie dívala se na něho soucitně. Ty roztrhané věty pověděly jí více, než samy chtěly.

"Nebudu ti bránit, když myslíš" — řekla s povzdechem. "Ač to bude pro mne hodně těžké. Celý rok jsem tě neměla — a teď' mi zase odjedeš." Slzy jí skočily do hlasu i do očí.

Objal ji. — "Nechceš-li, nepojedu," řekl dojat.

"Ne, ne, — tak jsem to nemyslila," řekla spěšně. "Snad — jsem jista, že bude to pro tebe i pro nás takhle lépe. Ale nesmiš nás tady dlouho nechat."

"Jak bych mohl," hlas se mu zadřhl. "Nebo si myslíš, že pro mne to bude lehké? Kdybych se nebál toho, co jsem ti řekl, nikdy bych nejel. Ale chci, abyste byly se mnou vždy spokojeny. A tady byste takhle snad nebyly. Nechci, abys měla stálou starost, co bude zítra."

"Vždyť já už nic neříkám," řekla Marie.

Druhého dne svěřila se starcovi s úmyslem mužovým.

Stařec se zamyslel: "A vy ho použijete, Mařenko, s tak lehkým srdcem?" zeptal se.

"Kdybyste věděl, jak mi je. — Ale, co mám dělat? Tady se užirám, cítím to — změnil by se mi docela — a bojím se toho."

"Snad máte pravdu, ale nešlo,

nedalo by se najít něco jiného?"

"Ale co?"

"Mohl by se zaříditi sám, pomohl bych mu."

Rozzářila se. "Vy byste chtěl? Opravdu?"

"Víte, není to tak ode mne nesebecké, jak myslíte," mluvil s úsměvem. "Nerad bych vás ztratil, zvykl jsem si na vás a chyběla byste mi. Promluvte si tedy s ním."

Ale Slezák, když mu Marie pověděla o návrhu starcově, zavrtěl hlavou:

"Do něčeho takového by bylo třeba hodně peněz — a dnes začínat, to není tak lehké, jak před pěti lety. A pak, třeba jsem dobrý dělník, pochybuji, že bych dokázal vésti takový závod. Mohl bych přijít o vše. Ne, Marie — kdyby nebylo vás — ale nemohu se do tohohle pustit — co by bylo pak s vámi?"

Marie zesmutněla. "Otrásl to v něm sebedůvěrou," myslila s nepokojem. To není už ten její hoch, nebojácný a plný života a odvahy do budoucnosti.

A řekla to starcovi.

Stařec zakýval hlavou. — "Vidím, že jste přišla na to pravé. — Potřebuje se narovnat — a tady by se mu to snad nepodařilo — at' tedy jede. Snad ho ta Francie uzdraví."

Slezák, doprovázen všemi třemi, odjížděl tedy za měsíc rychlíkem z Wilsonova nádraží. Stál v okně a usmíval se, ale ten jeho úsměv byl násilný, a Marie, vidouc to, přemáhala se statečně, aby ji neviděl plakat. Teprve, když vlak se dal do pohybu a mizel v tunelu, mávající šátkem, povolila svému žalu. Zdálo se jí v té chvíli, že tunel, v němž se ztrácel vlak, podobá se tmě hrobky, a že je to poslední sbohem, které mává tomu drahému ji muži. Rozeštkala se u sedavě a stařec se marně namáhal ji utěšiti.

"Vždyť vaše rozloučení nebude tak dlouhé. Jaroslav jede do jistého místa — nenechá vás tedy tady dlouho. Za dva, tři měsíce pojedete za ním. A já vás tam sám dovezu."

Podpíraje ji, vyváděl ji z nádraží. Lidé za nimi se dívali soucitně

a uctivě. Vyrovnaný a světlý obličej starcův, jeho bílý vlas a ta krásná žena, jemného, zajímavého obličej — asi dcera — je dojmal — zvláště oddaná důvěra, s níž se dívaly na toho starce usazené oči Mariiny.

Marie, když se vrátil Jarka z vězení, nevzdala se šití, třebaš na to Slezák naléhal.

"Dělám ráda, Jarko," — říkala mu. "Nebráň mi v tom. Zvykla jsem práci a nebyla bych spokojená, kdybych nedělala."

To mu však neřekla, že myslí také na to, co by bylo, kdyby nedělal nebo kdyby se rozstнал. — Měla již značný okruh zákaznic, šila i pro některé bohačky. Z jejích jemných rukou vycházelo vždy něco, co prozrazovalo na dálku vkus — a nebylo tedy divu, že její zákaznice se k ní rády vracely. —

Kdyby nebylo toho, že nechtěla se vzdáti stále přítomnosti svého zbožňovaného děvčátka, mohla si otevřít již dávno slušný závod, — protože musela mnohou práci odmítnouti. Ale pak by k tomu závodu byla připoutána, navalilo by se na ni tolik starostí, že by nemohla býti zcela matkou a ženou.

A pro Marii býti matkou a ženou zdálo se nejkrásnějším životním údělem, jež nemohlo ji nic nahraditi. Takhle pracujíc, viděla před sebou růžovou tvář svého dítěte, jeho veliké, důvěřivé oči, — slyšela jeho hlas. Mohla se na ně usmáti, mohla je pohléditi — ale pak musela by celý svůj zájem dáti k dispozici rozmarům svých zákaznic. Měla-li Marie voliti mezi těmito dvěma možnostmi, neváhala ani chvíli vzdáti se vyhlídky na větší výdělek a snad i zámožnost. — Co jsou peníze? — myslila si, — ani milion nenahradí ruček její Mařenky. Když je cítí na šiji, když cítí to dětské srdečko, plno lásky a víry k ní, chce býti stále u ní — každá minuta, kterou by sobě a jí vzala pro peníze, byla by nenahraditelnou ztrátou. — Už tohle je pro ni bolestné, že se nemůže věnovati dceři zcela a bezvýhradně — a což potom?

Dala někdy nahlédnouti starci do takvýchto myšlenek, a stařec

ji vždy přisvědčil. "Jeden úsměv toho dítěte je cennější všech peněz tohoto světa," říkal vážně. — "U něho je jediné vaše pravé místo, protože jste matka. Škoda, že společnost a samy ženy nechápou, jaké je to vznešené povolání být matkou. Pak bychom neviděli tolik žen v továrnách, dílnách a v kancelářích — ani v tančírnách, kinech a na trampu," dodávala obyčejně trpce.

Marie byla tedy ráda tomu, — když Jarka odejel, že nepodlehla jeho přemlouvání a nevzdala se své dílny. V práci jí uteče ten čas rozloučení a sama bude živiti své dítě a sebe. Tohle pomýšlení bylo pro ni pramenem klidu a spokojenosti se sebou samou. Marie naučena životem vážit si jen lidí, kteří vydělávají si vždy sami na svůj život, nebyla by dokonale spokojenou, kdyby neměla práce — opravdové práce. Nelhala tedy mužovi, když mu to říkala.

Marie nedovedla pochopiti žen, které měly služku, kuchařku, aby samy nemusely dělat. Nevážila si takových, zvláště těch, které nedělaly nic, než se pečovaly o svou tvář a tělo a staraly se od rána do večera úzkostlivě o to, aby o nich lidé si mysleli pravý opak toho, čím vpravdě byly.

Bylo takových žen v domě dosti. V prvním a druhém poschodí bydlelo několik rodin úřednických. Viděla denně jejich snahu, aby lidé věděli, že ony nejsou takové, jako třeba ty partaje nahoře. Polovinu svých příjmů vyhazovaly jen na toto rozlišení.

Marii bylo to směšné. Nemohla se nikdy ubrániti úsměvu, viděla-li, jak žena toho disponenta snažila se vyrovnati se ženě ředitele, byť by zakrývala svými požadavky svého muže, stále uspěchaného, šťvaného za penězi, aby jeho Lola mohla míti na zimu nový svišťový kožich, předplatné na křeslo do Národního, do plesů, na dýchánky, na jízdu koňmo, na lyže a v létě do lázní. Marie by pochopila, kdyby to vše dělala ta panička z upřímně touhy a radosti. Ale z lyží se vracela rozbitá, druhý den vždy ležela, nařikajíc, koní se bála, divadla a knihy neměla

ráda. Až úžas se jí zmocňoval, — myslila-li na to děle.

A když v létě viděla disponenta u uzenáře pojídati kvapně tři párky, litovala ho, protože věděla, že to musí dělat, aby jeho žena v lázních mohla se reprezentovat.

Před starcem se netajila s těmito myšlenkami. Stařec, poslouchaje, usmíval se shovívavě. Někdy dodal: "Říkal jsem vám přece, Mařenko, že každý blázen, který hledá štěstí jinde než v sobě. A takových lidí je mnoho, většina. Otročí něčemu marnému a nevědí o tom."

Za týden po odjezdu Jarkově došel od něho první obsáhlý dopis. Psal jí, že již pracuje v jedné továrně na pařížském předměstí, že mu však dělá potíž neznalost řeči. Doufá však, že brzy se dohoví, protože se rozhodl choditi do večerních kursů. Jakmile pak bude vědět, že to může udělati bez obavy, postará se, aby za ním mohla přijet. V dalším ličil cestu a Paříž, to však již Marii nezajímalo, četla chvatně ty řádky, až tady. Stýská se mu, stále na ni myslí, stále slyší hlásek malé Mařenky. Líbá je a těší se na tu chvíli, kdy je zase uvidí, kdy bude večer sedat s nimi doma.

Dopis, ač Marii potěšil, nechal v ní jakýsi nepokoj. Jeho tón byl jiný, než jaký čekala. Nebylo v něm té radosti, jaké si přála. Jako kdyby mezi řádky zůstalo něco z rozčarování, které muž se snažil zastříti a neprozraditi.

A pak chodily dopisy pravidelně — dva, někdy i tři za týden. Ke konci druhého měsíce přišly jí i peníze, pět set korun. Psal, že posílá prozatím snad málo, ale že ho ze začátku stojí život dosti peněz, a že nevydělával první týdny mnoho. Nyní už je to lépe, protože již všem rozumí a i oni se s ním dohodnou. Doufá, že až ovládne řeč, bude placen jako odborník dobře, lépe, než byl placen doma. —

Pak dostala Marie zprávu, že odjíždí z Paříže někam na jih do St. Etienne. Vyhledala si to město na mapě a hledíc na ten nepatrný kroužek, měla pocit tísně. — Jak za ním pojedou? bude-li musit jez-

dit s místa na místo?

Pak docházely dopisy z toho místa. Tři, čtyři přišly a pak nastala přestávka. Těch čtrnáct dnů čekání bylo pro Marii trýzní. — Každý den v době, kdy přicházel listonoš, chvěla se nedočkavostí. A když posléze ji listonoš přinesl dopis, psaný Jarkou, roztřásl se jí ruce, že nemohla ani roztrhnouti obálku.

"Drahá Marie", začínal, "vracím se domů."

Vydechla úlevou a usedla. Přijede, Bože, přijede, a už neodjede. Radost ji zavalila.

Tajně si toho přála, protože ji jímalo strach při pomýšlení, že odjede do ciziny mezi neznámé lidi, jimž nebude rozumět ani oni jí. A její přání se vyplnilo.

Trvalo chvíli, než četla dále. — Dlouze a pravdivě jí vypisoval svůj život za ty čtyři měsíce, jež žil již ve Francii. — "Není to zde tak, jak jsem si to představoval a jak si tam u nás to všichni představují. Cizince tady nemají v lásce — to jsem poznal hned — a zvat tě sem za těchto okolností bych nechtěl. Bylo by to konečně obtížné i jinak, protože nevím, jestli by tě sem lehce pustili. Trvalo by to snad dlouho — a mně se po vás tak stýská, že myslím jen na to, abych byl s vámi. Přijedu proto, a začnu jinak. Mnoho jsem myslel o tom, že by mi pan Stašek pomohl k osamostatnění — a vím, že jsem udělal hloupost. — když jsem odmítl. Ale byl jsem nějak nemocen, ale teď už dýchám zase tak, jako před lety. Ta hořkost ze mne vyprchala, a teď se všemu směji." Ten závěr Marii rozradostnil nejvíce.

"Bylo to přece dobře, že tam jel", řekl stařec, "potřebovalo to z něho vyvětrat." A pak řekl úlevně: "Chvála Pánu Bohu za to, Mařenko." A povšimnuv si, že hledí na něho s nějakou otázkou, usmál se: "Ale to se rozumí. Mařenko, vždyť jsem to už řekl, pomohu mu."

A Marie políbila mu ruku. "Jste tak hodný, mám vás ráda, jako byste byl mým tatínkem."

A stařec hladil ji po vlasech, nebráně jí v tom políbení. "A mně

jste milá jako hodná dcera", řekl dojatě.

Marie počítala pak dny, potom hodiny. Byla jista, že do týdne bude Jarka doma, ale týden utekl, pak druhý, a od něho ani dopis, ani listek.

"Nestalo se mu tam něco?" ptávala se kolikrát denně starce.

"Co by se mu mohlo stát? Něco ho zdrželo, to přece není nic divného. Mařenko," ale sám cítil rovněž znepokojení.

Když pak odešel ještě týden, — Marie nemohla již přemoci svou úzkost.

"Jistě se mu něco stalo, snad leží někde těžce nemocen a nemůže psát. Jarka by mne nikdy nenechal v takové nejistotě. Je tam v té Francii každý den nějaké železniční neštěstí.

"Nic nebylo poslední dobou v novinách, Mařenko", namítl.

"A mohlo se mu něco státi v továrně. Nesnesu téhle nejistoty, budu po něm pátrat."

A Marie druhého dne rozběhla se na policejní ředitelství. Dalo ji to hodně práce, než ji pustili ke komisaři.

"Tři týdny vám nepíše?" zeptal se jí úředník s úsměvem.

"Psal mi týdně nejméně dvakrát".

"A kde byl posledně?" zeptal se lhostejně. Cítila tu lhostejnost v jeho hlase a přepadla ji únava. — "Nezáleží jim na tom, umírá-li někdo strachem", myslila trpce.

"Nezdržujte", řekl úředník. — "Kde byl posledně?"

Oznámila mu poslední adresu mužovu. Zapsal si ji a řekl: "Můžete jít — dopíšeme tam, ale bude to chvíli trvat."

"Jak dlouho?"

"To já nevím, protože to nezáleží na nás. Ve Francii si však dají na všechno čas. Čtrnáct dní, — snad měsíc."

"Měsíc?" zastenala.

Vešel muž podezřívavých očí. — zřejmě detektiv, a podal úřednickovi nějaká akta.

"Máme ho tady, to je jeho konstitut, osmnáct měsíců, veřejně násilí."

Komisař hvízdal. "Tak on ten váš muž byl taky zavřen", řekl.

Hlas obnaživ nevážnost, ničím neskrývanou, se Marie trapně dotkl. "Nedopustil se ničeho nečestného, rozumíte?" řekla ostře.

Oba muži na ni pohlédli udiveně a komisař řekl, usmívaje se: — "Povídá jsem přece, že byl zavřen, nic jiného."

Marie, rozumějíc tomu úsměvu, pobledla hněvem.

"Budete po něm pátrat?" zeptala se prudce. "Řekněte ano nebo ne. Mám peníze, abych si to mohla zaplatit, ale šla jsem sem, protože jsem si až dosud myslila, že jste tady proto, abyste lidem pomáhali v takových případech."

"A co teď si myslíte?" zeptal se komisař studeně.

"Že kdyby sem přišla nějaká navoněná dáma, jejíž muž byl zavřen proto, že třeba okradl lidi o miliony, že byste s ní takhle nemluvil."

Komisař se zarděl do krvava. "A řekla byste mi, jak jsem s vámi mluvil?"

"Ne, to si řekněte vy sám sobě", a Marie, přeměřivši si ho, vyšla.

"Kočko", hodil za ní komisař rozžlobeně.

"Není divu, je to jeho žena, — přece pamatujete na ten případ. Vyzrazil komisaři Bergovi několik zubů."

"Ah, to je on, to jsem nevěděl."

"Co uděláte s tím, pane komisaři?" zeptal se detektiv.

"A co s tím budu dělat, jistě ho tam zavřeli, tam se s lidmi tak nemazli jako u nás, však on se přihlásí sám."

A tím bylo pátrání skončeno.

Marie přišla domů roztrpčena. "Že jsem tam jen chodila", litovala, "taková lidé, bez srdce. — bez citu."

Ale když si posteskla starcovi, zavrtěl ten hlavou. "Nemyslete tak, Mařenko, představte si, že ti lidé brodí se věčně lidskou špatností, zvykli tak na ni, že vidí život jen s téhle stránky. Podezírají každého, jsou hrubí, necitelní, a niž o tom vědí. Ale nemohou býti ani jiní, měkké srdce by se tam brzy usoužilo. A nechod'te tam již — podívám se tam sám."

Ulevilo se jí, protože věděla, že stařec splní slib a že jeho prosba

vydá více, než její žadonění. Ale čas ubíhal a po Jarkovi, jako by se slehla země.

Jednou jí stařec řekl, že je zjištěno, že ze Saint Etienne odejel a že bude brzy vědět, co je s ním. Zatajil jí však, co mu ještě řekli na policii, že odejel do Marseille a že tvrdil, louče se na nádraží se dvěma krajany, již ho šli vyprovodit, že z Marselle pojedje přímo domů. Do Marseille přijel, — to francouzská policie zjistila, ale v Marseille jeho stopa nadobro se ztratila.

A stařec myslel na to veliké přístavní město, které dobře znal, — nemohl se ubrániti starosti. Kolik podivných existencí v takovém městě vegetuje, jaké nebezpečí tam číhá na nezkušeného, poměrů neznalého cizince. Kolik lidí tam za rok zapadne beze stopy, jako kámen do vody, a nikdy nikdy se již o nich nedoví. Ale, jak to říci Marii? Ne, to je nemožno, rozhodl stařec, kdyby měl o tom jistotu, ale takhle. — A tak si vymýšlel stále nové a nové důvody, jimiž by se dalo vysvětliti záhadné mlčení Slezákovo. Viděl, že přímo vadne tou nejistotou a strachoval se o ni, aby se neroznemohla.

"Mařenko, víte, že hřešíte", — řekl jí jednou přísně, rozhodnut, že musí ji donutit, aby pamatovala na sebe.

"Proč, proč bych hřešila?" řekla Marie unaveným hlasem.

Stařec ukázal na Mařenku, jež si hrála v pokoji, vypravujíc něco své panně: "Myslíte na ni?" zeptal se vážně. "Myslíte, že patříte taky jí, že jí patří vaše zdraví, protože ho potřebuje? Hřešíte, trápíte-li se takhle, hřešíte na tom nevinném dítěti. Myslil jsem, Mařenko, že jste statečnější."

Marie sklonila hlavu. "Kdybych aspoň věděla, co se s ním stalo. Ale takhle si myslím, že snad na nás zapomněl", a Marie se hoře rozeštkala.

Stařec zavřel dveře, aby dítě neslyšelo ji plakat, a pak ji chvíli pozoroval.

"Mařenko, křivdíte mu. — Jak vás mohlo něco takového napadnout?"

"Proč tedy nepíše?"

"Protože asi nemůže."

"Kdyby chtěl, mohl by", řekla prudce.

"I mrtvý?" zeptal se tiše.

Pohlédla na něho hrůzou rozšířenými očima: "Je, je —?"

"Nic nevím, Mařenko, ale nechci před vámi skrývat své obavy. Ztratil se v Marseille. — Je to přístavní město — cizinci se tam může mnohé stát."

"Zabili ho?" jekla.

"Ale ne, Mařenko, nic nevím, opravdu nic nevím. Mohl být donucen třeba, aby jel s některou lodí. Kapitáni tam kradou lidi, nemohou-li jich dostat na svou loď jinak, mohlo se mu státi i něco jiného. Ale ať se s ním stalo cokoliv, věřte, Mařenko, že vás nezradil, neopustil. A vy jste ho znala lépe, než já", řekl s jemnou výčitkou. "A věřte, že se přihlásí, až bude moci, je-li živ", dodal stařec v duchu.

Od té doby se Marie uklidnila a stařec pozoroval s uspokojením, že se jí vrací zájem o dítě a o vše, co se kolem ní děje. Pomalu začala i pracovat s bývalou chutí, a stařec si oddechl, zvláště když si všiml, že její skříčenost, která ho děsila, mizí a do očí, zakalených a netečných, vrací se úsměv, kdykoli pohlédly na Mařenku.

VIII.

Přešlo jaro, přešlo léto a nadešel podzim.

"Ještě nic?" ptávala se Marie každého dne starce.

"Nic", odpovídal jí smutně.

Marie vždy vzdychla a sklonila nad práci níže hlavu. "Už nevěřím, že se ozve", říkala, "už ne. A je mi tak líto, že jsem ho tam pouštěla, že jsem ho neuprosila, aby zůstal s námi. Chudáček Mařenka. Ptá se mne každý den, kdy už se vrátí tatínek. A já nevím, co jí mám říci."

Stařec už ji netěšil. Myslíval: "Bude-li přesvědčena, že je mrtev, bude to pro ni lépe, než aby se trápila nejistotou." Sám byl již přesvědčen o tom dávno. Svět není již tak veliký, a za tu řadu měsíců, jež uplynuly, mohl se přihlásit, ať by byl kdekoli.

Zoufalství nebylo již v Marii,

jen stesk, někdy horoucí a spalující. Marie byla mladá a její krev dosud teplá — stesk a smutek, jen někdy se ukazující slzami. Vzpaťovala se pomalu a vracely se jí síly a svěžest. Bolest a úzkost, jimiž prošla za ty dva roky a rozmluvy se starcem, jeho nabádavé a tak smírné myšlenky, to bylo jemné dláto, jež uhlazovalo Mariiny nedostatky a modelovalo její osobnost do definitivní podoby. Z jejich očí a z celé její čisté, produševnělé tváře vyzářovala ta vnitřní trýznivá činnost jejího citu a rozumu, z níž teprve vyrůstá hotový člověk v dokonalou, vyrovnanou bytost.

To nebyla již ta Marie, která před čtyřmi roky byla v "Edenu", byla to Marie jiná, ne dívka, žena, do níž dorostla trpce a přece tak bohatě.

Kdo se jí podíval do očí, nemohl se ubránit pocitu úcty. Její oči byly stejně vážné jako té Marie dřívější, ale byly krásné poznáním a bolestí. Podobaly se životu Mariinu. Poctivému, pracovitému a čistému.

Mateřství neubralo jí na tělesné krásě. Rozvila jim a nabyla ve svých vlastních očích pravě ceny, která netouží po obdivu, vědoma, že není samoučelná, že slouží vyššímu cíli. Marie byla prostá a laskavá, jako všichni lidé, kteří jsou ušlechtilí, a odzbrojovala předem každý nehezky mužský pohled, — každou žádostivou myšlenku. Stalo se jí často, že nějaký muž přitočil se k ní na ulici, ale pohlédnuv do jejích, v takové chvíli nepohoršených, nýbrž klidných a vážných očí, zakoktal se a smeknuv, odcházel, zřejmě se hanbě za sebe.

Stařec pozoruje tu očistnou proměnu, která se v ní dala, a k níž tak nemalým podílem přispěl, radoval se z toho upřímně. Myslíval: "Jak bych byl na ni hrdý, kdyby byla mou dcerou!" Ale byl na ni stejně tak hrdý, protože jeho srdci dcerou se stala již dávno.

Ale Marii, jak se zdálo, chtěl život vyzkoušet i připravoval pro ni to nejtrpčí utrpení.

V říjnových plískanicích rozšířila se mezi dětmi v celé ulici an-

gina. —

Když Mařenka po první řekla, že ji bolí v krku, nepřikládala tomu tedy Marie zvláštní váhy, ani se nezalekla. Poslala služku sice hned pro lékaře, ale dělala to více z opatrnosti, aby nic nezanedbala.

Lékař také potvrdil její myšlenku, když se podíval dítěti do krku. "Angina, angina to je, nic nebezpečného, paní". Předepsal lék, řekl, co mají dělat, a slíbil, že se zastaví zítra, aby se podíval, co to bude dělat.

Marie, která měla hodně práce, nazítří měla odvésti kostým jedné ze svých nejlepších zákaznic, pospíchala, aby byla se vším hotova, a jen chvílemi odskočila, aby se přesvědčila, jak se dítěti daří.

Bylo rozpáleno a nepokojně sebou šilo v postýlce.

"Co tě bolí?" ptala se ho, sklánějíc se nad ním. "Krček? To přejde, drahoušku."

Stroj tiše zpíval svou jednotvárnou píseň do noci. Musí — musí, ač každé zasténání ji bodá do srdce. Je to pro ni.

Snad Bůh dá, že to nic nebude. Kdyby ji měla ztratit — a srdce se jí sevřelo nad tím pomyšlením.

Probděla téměř celou noc, do půlnoci nad kostýmem a od půlnoci do rána u dítěte. Spalo, ale jaký to byl spánek. Každou chvíli ručkou se snažila stáhnout s krčku zábal, a mělo tak těžký dech.

"Musíš dojít pro lékaře, Lojzi", řekla děvčeti, jež u ní bylo již od doby, kdy odešla od ní Božena. "Řekni mu, že ho prosím, aby hned přišel, že se Mařence přitížilo."

Doktor však přišel až za dvě hodiny. "Nemohu všechno zastat najednou, paní — mám teď tolik práce, že nevím, kde mi hlava stojí", říkal rozmrzele, sotva vešel. — "Je to angina, řekl jsem vám to již včera. Každá matka je hned poplašena, já vím, ale mám vážnější případy."

Prohlížel dítě. Marie visela na něm očima.

"Angina, trochu těžší forma, — ale žádné obavy."

"Pane doktore, — mám takový strach, aby to nebylo něco horšího — záškrt. V noci tak těžce, sí-

pavě dýchala."

"To je při angině vždy, a záskrt to není — jsem přece lékař," řekl doktor podrážděně.

"Proč se zlobí?" myslila si Marie, vyprovázějíc ho. "Přijdete na večer?"

"Nač?"

"Vždyť vám to zaplatím", řekla dotčena tím tónem.

"Nezlobte se, jsem tak unaven. Šel jsem spat o půlnoci a od pěti jsem na nohou, pokusím se, ale říkám vám, že toho není třeba."

Marie teprve teď si všimla jeho unavené tváře. "Prosím vás pěkně", zaprosila.

"No, dobře, přijdu."

Dítěti se ráno ulehčilo a oči se mu trochu vyjasnily. Naříkalo si na bolesti v krku, ale jinak mu bylo zdánlivě lépe než včera. Před polednem usnulo.

Ve tři hodiny měla být Marie na Palackého nábřeží s kostým. Stála dlouho, již připravena k odchodu, nad postýlkou. Tváře dítěte byly horečnaté, a když se nad ním naklonila, slyšela rychlý, sípavý dech.

Tak ji zastal stařec.

"Jdu tam tak nerada, kdyby nebyla ta paní tak dobrou zákaznicí a kdybych jí to neslibila, nešla bych, třebaš vím, že bych ji ztratila. Je tak pedantická — a myslí si, že když mi dobře zaplatí, může disponovati mým časem, jak chce" — řekla trpce.

"Jen jděte, Mařenko, já tady počkám, a kdyby bylo třeba, zatelefonoji pro lékaře."

Ulevilo se jí, ale přece byla zmítána nepokojem. — Zdrželi mne dlouho, jak je jejím zvykem — dělala se, celou duší u dítěte. Snad to vyřídím rychle — utěšovala se, vystupujíc po schodech.

"Musíte počkat, milostivá paní má návštěvu", řekla jí komorná, uvádějíc ji do salonu.

"Ale já pospíchám", řekla těžce.

"Nemohu tam k ní, slyšíte přece", pokývla komorná hlavou na dveře, za nimiž ozval se právě smích a pak štěkot psa. "Ale, Fifi, ty darebáčku", řekl někdo mazlivě. "Ta by mi dala, je tam paní generální ředitelová, a ta když přijde, nenechají na jediném zná-

mém rovný vlas."

"Ale já musím domů, mám nemocné dítě", řekla Marie se zoufalstvím.

Komorná pohlédla na ni soucitně. "Zkusím to", řekla a zaklepavši, vešla.

"Co je?" ozval se ostře hlas, — který před chvílí se mazlil se psem.

Komorná tiše něco povídala.

"At' počká, řekněte jí, aby si to započítala."

Marii se sevřelo srdce. Započítala, započítala — šeptala hořce. Jako by mohla se započítat úzkost mateřského srdce.

Komorná se vrátila a pohlédla na ni. "Slyšela jste?"

Marie kývla.

"Ty mají taky cit, ty vědí, co je to dítě", řekla tiše rozhořčeným hlasem. "A kdybyste viděla, co vyvádí s těmi dvěma šerednými psy, když se některý přezere, div nevolá k němu tři profesory. — Já vím, že kdyby měla dítě, že by si ho ani nevšimla, protože by ji bylo na obtíž", a odešla.

Minuty se vlekly jako olověné a smích a veselé hlasy zvučely vedle dál.

Marii rozrůstala se hořkost a proměňovala se až v nenávisť.

"To jsou lidé, to jsou lidé", uvažovala, představujíc si ty obě ženy vedle. "Co dělají, proč jsou zde na světě? Komu je potřebný ten její jalový, jen společenskou přetvářkou naplněný život?"

A přece se jim každý klaní. A kdyby odešly, nikdo nezapláče za nimi.

Proč? Snad sto lidí si jen oddechne, protože potřebují ke svému štěstí sto nešťastných životů. Jací jsou to strašní lidé, tyhle ženy a ti jejich muži.

"Pes, pes", trpklo v ní, slyšíc štěkot, "milejší jí je než člověk."

V jejích očích je takový pes stokrát krásnější, než její Mařenka.

"At' si to započítá", zařezávalo se do ní.

Konečně klaply dveře a za chvíli vešla paní. Čtyřicátnice, dosti vysoká, pečlivě namalovaná.

"Čekala jste dlouho? Měla jsem návštěvu a mluvily jsme s paní generální o tak zajímavých věcech. A co vám je?" zeptala se, všim-

nuvši si jejího výrazu.

"Mám nemocné dítě", — řekla Marie trpce.

"Ale nebude to vážné, vidíte", řekla paní bez účasti, jen aby něco pověděla.

Marie ji neodpověděla a rozložila kostým. Toužila celým srdcem, aby již byla venku a doma. "Zkusíte si to, milostivá paní?"

"Jak by ne, pojd'te vedle", a již šla napřed.

Pes, z té rozčuchané rasy pinčů, vyskočil s hedvábné podušky a hnál se k Marii.

"Fifi, ale, Fifi", řekla paní.

Hněv a ošklivost se zvedly v Marii. "Mluvila-li kdy tato žena tak sladce s člověkem?" myslila si s hořkostí.

"A poslyšte", vzpomněla si paní mezi oblékáním, "neodbyla jste to, když to vaše dítě je nemocné?"

"Bože, na tohle myslí — na tohle!" —

"Ne, nebojte se", řekla až po chvíli, když přemohla trpkost.

"Paní generální se mi směje, že šiju u vás, ale já vím, proč — jste umělkyně, má drahá", mluvila otáčejíc se před zrcadlem. "Proč si nezařídíte salon? Přivedla bych vám sama kolik zákaznic."

Marie, již když ji pomáhala obléci se, dotýkajíc se jejího těla, cítila, jak se v ní bouří její mateřství proti této ženě, jejíž úzkostná péče o zevnějšek nebyla nikdy ničím než výrazem nejohavnějších žádostí a hříchů, cítila to i teď, kdy ji viděla v zrcadle, sebou spokojenou a na své uvádající tělo, jež bylo vždy kruté, protože prázdňé, velmi domýšlivou.

"Nechci", řekla.

"A proč?" zeptala se paní udivena. —

"Netoužím po penězích a nechci, aby mne peníze braly dítěti."

"Jak podivné", řekla, "opravdu je vás škoda. Z vás by mohla být dokonalá dáma."

Marie se usmála hořce. To jméno dámy mělo pro ni již dávno jiný význam, než tahle žena mohla kdy pochopit.

"Nebudu vás však zdržovat, vím, že pospícháte a chápu to. — Jak bych nechápala. Když tady Fifi byl jednou nemocen —"

Ne, Marie už nemohla poslouchati. "Odpusťte, milostivá paní", pustila bledými rty a vyběhla.

"Mé dítě, mé dítě srovnávat se psem, mou lásku k němu klásti do stejné řady s její zrůdnou zálibou pro toho ohavného psíka — a to je dáma, to je dáma."

Lidé se za ni ohlíželi, protože nevědouc ani o tom, myslila svou hořkost nahlas.

Jen kdyby už byla doma. Citila se uštvaná a nešťastná v tom světě, který dnes jednou zas ukázal jí svou strašnou tvář, přízračnou jako hrozný, děsivý sen.

Vyběhla úprkem po schodech a nevydechnuvši ani před dveřmi, vešla do předsíně.

Slyšela nějaký neznámý hlas. — Úzkost se v ní zatetelila a otevřela s bázní do kuchyně.

Stál tam prošedivělý muž, tmavě oblečený, a mluvil vážně se starcem.

Na tváři starcově byla patrna bolest.

"Udělám, co budu moci, — ale jsem jen člověk.

"Prosím vás o to, pane profesore", žadonil stařec. "Nevíte, čím to dítě pro ni je, nebudu šetřit penězi, a jsem bohat. Zamíloval jsem si ji i to děcko, pozlatily mě truchlivé stáří", vysvítloval svůj neobvyklý zájem.

Profesor byl zřejmě dojat. "Už jsem vám slíbil, že udělám, co budu moci. Kdybyste mne byl zavolal dřív —"

"Tvrdil, že je to angina."

"Angina", řekl zlostně profesor. "Včera se mohl mýlit, ale dnes, není to sice obvyklá forma, to přiznávám k jeho omluvě, ale už z opatrnosti —"

Nedomluvil. Marie se v té chvíli vpotácela do kuchyně, a kdyby ji byl profesor nezadržel, skácela by se na zemi.

"Záškrť?" vydechla, vzpomínávavši se trochu.

"Ano", přiznal profesor, tváře se soucitně, "a těžký případ. Nebylo by to nic platno něco vám zapírat. Ale udělám, paní, pro vaše děvčátko vše, co mohu udělat a snad je zachráním."

"Proč říkáte snad, — proč neřeknete, že neumře?"

"Jsem jen člověk, nemohu dělat zázraků, ne, není vše ztraceno", řekl chvatně, zpozorovav ve tváři Mariině zoufalství. "A teď je odvezeme."

"A kam? Nechci — nechci."

"Ale Mařenko", začal třesoucím se hlasem stařec. "Musí to být — snad bude třeba operace."

"A říkal angina, angina, angina!" — A Marie se rozvzlykala. "A ta ředitelka — at' počká, a at' si to započítá!"

"Utište ji — o dítě se postarám sám", zašeptal profesor a vešel do pokoje.

Marii rázem přešel záchvat, jak přišel, a klidná, tak podivně klidná, myslil stařec, šla za profesorem. Sama s ním pojedou, řekla, — vidíte, už jsem klidná. Bože, dítě, mé dítě, potlačovala zoufalý pláč, hledíc na Mařenku. Dusila se a oči, lesklé a horečkou zvětčené, byly jako dvě rány v tom zarudlém obličej. Citila, že ji srdce umdlévá, ale poručila mu.

Donesla Mařenku do auta a tiskla ji k sobě, úzkostně naslouchajíc jejímu dechu. Utišil-li se trochu ten dech, hrůza jí sahalá na hrdlo.

"Mařenko!" řekl stařec a dotkl se její ruky. "Modlíte se každý den: Bud' vůle tvá!" — Neodpověděla. — "Bud' Jeho vůle. Mařenko."

"Ale proč, proč? Proč právě moje dítě? Proč ono? Jen to jediné mám na světě. Proč mne trestá, proč?" Vzlykala ta slova, bouříc se proti tomu, co mohla znamenati starcova slova.

"Snad vás zkouší, Mařenko. I Job byl spravedlivý a dopustil Pán, aby žil na hnojišti."

"Ale proč, proč?" štkala.

"Nevím, Mařenko, ale my nevíme nikdy, co je našim štěstím. — Nezatvrzujte tedy proti Němu svého srdce. On vidí do něho a ví o vaší bolesti."

Neodpověděla mu. — Dojížděli však již k nemocnici. Profesor telefonoval — a tak na ně čekali.

Dvě hodiny matky na chodbě nemocnice, jaká je to věčnost, — ví-li, že za jedněmi dveřmi se rozhoduje, bude-li její dítě živo, či zda zemře!

Konečně. Z operačního sálu vyjíždí cosi přikrytého prostěradlem. Její Mařenka. Vidí bílý obličej a výkřik jí roste v hrdle.

"Je v narkose, není mrtva," říká jí profesor.

"A bude živa, bude živa?"

Profesor, třebaš ví, že tenhle případ je beznadějný, nemá odvahy říci do těch očí ne. — "Bude, paní", říká proto a rychle odchází. Ale starci, jehož si odvede stranou, říká: "Připravte ji na to, — zemře, umírá již."

"Bože", řekl jen stařec.

Druhého dne dopoledne vede stařec Marii do prosektury. — Je zde chlad smrti a Marie se tím chladem zachvívá.

"Tady, paní", říká sestra a odstoupí.

Pomalou odtahuje Marie roušku a pak dívá se nepohnutě do mrtvé tváře své milované dcerky. Něco šeptá, nerozumějí však tomu ani sestra, ani stařec. Teď svezla pohled na modrou ránu na hrdle. — "Oh, proč, proč ještě tohle, jako bys dosti netrpěla". A přikrývá rychle mrtvou tvář.

Stařec vede ji ven, mluví k ní, ale ví, že ho neposlouchá. Je tichá a má kamenný výraz.

"Mařenko".

"Ten doktor — jak to řekl — jsem přece lékař. Neřekl by to, kdyby Mařenka byla dítětem boháčů", promluvila pojednou.

"Mařenko, křivdíte mu, všichni se můžeme mýlit."

"Všichni, u chudých je to snažší, protože méně nebezpečné. Marie má oči studené, mluvíc to. V té chvíli rozlaholily se zvony polednem. Jdou kolem kostela sv. Ignáce, je otevřeno. — "Nezajdeme tam?" — Marie se dá věsti.

A když po půl hodině, zpozorovav, že tvář ji měkne žalem, stařec řekl: "Mařenko, staň se Jeho vůle", vylily se jí slzy z očí a otřásajíc se pláčem, říká: "Stala se Jeho vůle — ale já nereptám."

"Bůh vás jistě slyšel a nezapomene na vás, Mařenko", řekl stařec dojat.

(Pokračování.)

Chvála blaží, nový odběratel "České Ženy" však pomáhá!

DOPISY.

CHENANGO FORKS, N. Y.

Čtená redakce České Ženy! — Prosím za uveřejnění mého dopisu v České Ženě. — Draží čtenáři a čtenářky! Zajisté jste četli v novinách že 8. července byla velká povodeň, která nadělala velké milióny škody. Ubozí farmáři utrpěli velkou škodu na úrodě, co voda zachytila to vzala, krávy, slepice, někteří byli rádi že si zachránili životy. Ztratili i domy, že nemají kde bydlet. Srdce muselo zabolet každého člověka který to viděl. — Ubozí lidé kteří byli postiženi. Bůh nebeský nás tresce, abychom se polepšili. Mnohý řekne, to je příroda. Proč ale si takový člověk nerozkáže, když je to příroda. Bez Boží vůle ani vlas s hlavy nespadne, a běda nám, jestli se nepolepšíme. Bůh všemohoucí nás má ve své moci.

Čtené redakci posílám \$2.75 na Českou Ženu a 25c na sirotky, aby se pomodlili za naše zemřelé rodiče. Českou Ženu posílejte na uvedenou adresu.

Se srdečným pozdravem na čtenou redakci a na všechny čtenáře a čtenářky České Ženy a Hlasu.

Ludmila Olšová.

CLEVELAND, O.

Čtená redakce, milé čtenářky a čtenáři! — Chci napsati některé události z mého života. Moje vesnička Čičenice u Vodňan leží na mírném návrší a za vesnicí je nádraží. Vesnice má asi 50 čísel, a naše chalupa je při horním konci. Na dvoře je studna asi patnáct střeovic hluboká. Když mně byly 4 roky tak jsem byl doma s mojí starší sestrou. Uvázal jsem si plechový dvoulitr na provázek, klekl jsem na ohlubeň asi dva střevice vysokou a chtěl jsem si vyvážit vodu, trochu jsem se nahnul a by jsem ve studni. Když to sestra viděla, běžela pro strýčka, který bydlel uprostřed vesnice, ale když přišli já už byl venku, což byl jistě zázrak. Ona studna byla na hrubo z kamene, a já vylezl jako kočka.

S mým starším bratrem jsme v neděli dopoledne pásli dobytek, já

náš, a bratr sousedův. Když jsme přihnali domů, já jsem přivázal náš a šel jsem pomoci bratrovi, jelikož on měl více kusů. Když jsem vešel mezi 4 dvouleté volky, ty mě porazily na zem a začaly po mě tancovat. Když mě bratr vysvobodil, neměl jsem ublížení. Jistě zázrak. —

Třetí příhoda. Bylo mi 21 let, vezl jsem velkou fůru vápna do vršku. Chtěl jsem koňům popřát oddechu. Uviděl jsem kámen pod vozem, shýbnul jsem se pro něj, a zadní kolo šlo přes nohu. Bolestí jsem skákal do výšky. Když jsem přijel domů a zul botu-faldovačku, noze nebylo nic. Nebyl to zázrak?

Čtvrtá příhoda. Vozili jsme ječmen do stohu, měli jsme jen lehčí pavez. Já byl na voze, podruh dole táhal za provaz a já nahoře mačkal. Najednou pavez rupla, a já byl po hlavě dole. Dopadl jsem na hlavu a pravou ruku. Krk mě bolel a ruka kolik týdnů, ale nic se mně nestalo. Zázrak.

Pátá příhoda. Když jsem pracoval pro Cleveland Frog & Crossing Co., kdež jsem pracoval 31 roků, od oné události je asi dvacet roků. Měli jsme elektrické zdviže. Já jsem zapjal jednu rejli nebo kolejnici, která vážila jedenáct set liber a byla 33 střevice dlouhá. Tak jsem ji zapjal, zdviž šla nahoru asi pět střeovic. Kleště sjely a ona rail byla na pravé noze. Zas jsem bolestí skákal, ale když mně přivezli domů, noha byla celá černá, jeden prst byl přeražený, ale za tři týdny jsem šel do práce. — Taky zázrak, že mně to neurazilo celou nohu.

Nuže přátelé, co o tom soudíte? Pětkrát jsem byl ve velkém nebezpečí a vždy jsem šťastně vyvázl.

Když mi bylo třináct let, tak jsem sloužil v Němcích u Kaplice. Frant. Bromů z naší vesnice byl o dva roky starší. — Páslí jsme, já krávy, on voly. Bylo to u lesa a vedle dráhy, kdež byla pěšina. — Jedna paní šla po té pěšině a nesešla velký balík na hlavě. Tam totiž nosili všechno na hlavě, i oběd žencům na pole. Franta povídá: "Tomši, jdi a vem bičičště a shod' jí to dolů", a já vyhověl. Také tam byla láhev vína, jež se rozbilo a

víno vyteklo. To se ví že jsem vzal do zaječích. A vidíte dodnes mě to mrzí. Když mi bylo dvacet roků, sloužil jsem čtvrtým rokem u jednoho hospodáře. Při Václavě jsem odešel protože mně nesprávně ublížil. Tehdy jsem měl 4 místa že jsem si mohl vybrat. Ale otec povídá: Půjdeš k mému bratrovi, on je přednější, tak jsem šel. Strýček byl trochu bručivý, ale dobrý. Když se vozil hnůj na pole daleko, tak já vozil, a když se vozilo blízko, tak já nahazoval, to se muselo víc házet. Já dělal vždy pro strýce lehčí. Když se na zimu mlátilo žito cepy, a strýček rád kouřil, já mu zapřáhl koně do pluhu a řekl jsem: Střečku, jed'te orat a já budu mlátit. On se usmál: No, když jsi tak dobrý.

Když přišly Vánoce, po obědě si mně zavolał do světnice, vysázel peníze na stůl, a povídá: Toľik peněz jsem nedal žádnému čeledínovi, co jsem sedlákem, ale ty sis je zasloužil, což mně dodnes blaží.

Přátelé, jsem jenom menší člověk, ale časem jsem dokázal víc než velký. Když jsem sloužil v Míšenci u Protivína, po novém roce jsem vedl kovat čtyřletou hnědku. Kovář byl velký s dlouhým knírem a povídá: Ty chceš toho koně okovat? Ten co tu byl před tebou byl chlap, a ona s ním zrajtovala celou kovárnu. No napad mě strach, ale neukázal jsem to. Povídám: Jen se připravte, ono to nějak půjde. Šel jsem ku hlavě, potřepal po krku, po zádech až jsem přišel na zadní nohu, a povídám: Hnědko, zvedni nohu, — ona zvedla, já držel, kovář přibíl podkovu, a povídá: Tohle jsem jakživ neviděl. — Když jsem přijel do benešovského mlýna u Hermaně pro mouku, zastavil jsem na cestu, a sedlák který jel za mnou, musel čekat až naložím. Mlynář si šel s ním pohovořit. A já nosil pytle větší jako já. A sedlák povídá: Mlynáři, jsem už hodně starý, ale tohle jsem ještě neviděl. Tak malý člověk a s tak velkými pytly umí házet. Byla však to otužilost a cvik. Tak bylo i sečení na louce, taky mně nemohl žádný stačit. — Což kouká to jako samochvála, a-

le je to pravda.

Ještě se vrátím k onomu hospodáři kde jsem sloužil čtvrtým rokem. Proč jsem vlastně odešel? — Hospodyně byla Kovářů z naší vesnice. Její bratr se přiženil do Mišence k Plecháčům. Na Václava je v naší vesnici posvěcení. Já tedy šel k rodičům na posvěcení. Ten co se přiženil do toho Mišence taky přijel ke svým rodičům. Přišel k nám a povídá: — Tomši, pojď ke mně sloužit od Nového roku, — a já řekl: ano, půjdu. — Když to ale u jeho rodičů řekl, — kde byl taky náš hospodář se svojí manželkou, já je tam vlastně přivezl. Jelikož on neměl její lidi rád, tak měl zlost že jsem se k nim zjednal. Když jsme jeli domů, tak se na mě celou cestou zlobil. — Následující neděli bylo mladé posvěcení. V sobotu večer jsem šel k mamince na koláče. Domů jsem přišel po jedenácté. V neděli ráno jsem vstal, dal jsem koňům oves, a šel jsem si ještě chvíli lehnout. Hospodář nikdy ráno do maštale nechodil, ale tentokrát přišel. Jak mě uviděl ležet naplnil dížku vody a vlil ji na mě. Já šel do komory, oblékl se a šel pryč. — Kdo chce psa bit, hůl si najde.

Musím se taky zmínit o té starobní pensi. Ve Státu Ohio jsme odhlasovali, bude tomu dva roky, starobní pensi. Já jsem si taky o ni žádal. Když jsem přišel do úřadovny tak jsem pravil: Napřed vám povím moji historii jestli si zasloužím pensi. Jsem v Americe 42 roky, občanem 35 roků, pracoval jsem na jednom místě, 3 a půl roků, na druhém 31 roků, vlastním malý domek 32 roky, vychoval jsem 9 dětí, a už nedělám 5 roků, tak myslím že bych si tu pensi zasloužil.

Úředník povídá: Máte nějaké peníze na bance? — Mám v Guardian bance dvanáct set zamrzlých. Úředník: Dejte státu na ty peníze právo a pensi dostanete. A já na to: To je pěkný pořádek, taky se ptají policajta nebo fajermana jestli má peníze nebo majetek? Já musím na to platit a nic brát. Člověk, který vše co vydělal utratil, nic nemá, tak dostane pensi, a kdo celý život šetřil, pomohl si k malé-

mu domku, ten nic nedostane. To je spravedlnost?

Počasí máme moc pěkné, už po dva dni pěkně zapršelo.

Všem čtoucím srdečný pozdrav.
Tomáš Pavlík.

PROBUĎ SE SVĚDOMÍ.

Na obuv, šatstvo i na to živobyti věru—ze všeho jsou teď zde daně, nevěříš-li, přijď k nám do státu podívat se hezky z blízka na ně.

Mnozí s úsměvem a prázdným srdcem při tom plní lehce svoje měšce, když skolektují peněz velké haldy nic se nedbá, že mnohý je dává těžce.

Na milionáře-panečku - to se bojí, těm nedají na ten luxus větší daně, však chudáky do kouta víc tisknout, což to znají,—na ty jsou jak lité saně.

A ten chudý člověk tiše—mlčky trpí, když nahoře páni neví, co by chtěli—pro dělný lid jen výmluv mnoho mají, tam by nikdy k lepšímu byti nepřispěli.

Kdy konečně přijde čekaná ta chvíle, v níž si ten bohatý člověk uvědomí, že i nižší třída lidu má stejná práva? Kéž se ozve v nich ten spící hlas svědomí!

(Ze státu Ohio zasílá čtenářka "České Ženy" a "Hlasu".)

ASTORIA, L. I.

Ctění redakce České Ženy! — Sdělím vám jak jsem dostala novou odběratelku. — Seděla jsem u koupaliště a četla jsem tu naší milou Českou Ženu. Přistoupí ke mě jedna paní a ptá se: Co to čtete? Řekla jsem jí, podívejte se, zde krásné romány a dopisy od našich českých žen ze všech států, a pokyny na všelijaké věci, vůbec všechno poučné pro každého.

Zda mohla by si ji předplatit, se mě tázala. S radostí vám po-

sloužím, objednáám vám to krásné čtení. — Zasílám vám za ni předplatné \$2.75. Zašlete ji od čísla 783, kde začínají nové romány. — Pakli dáváte premii jest na vás. Zdravím celou redakci a přeju mnoho zdaru.

Mrs. Chas. Hájek.

Vzpomínku na druhé výročí úmrtí vldp. P. Křištofa Kuchyňky, rady biskup. konsistoře a katechety v. v. věnuje S. Dunajovská.

Já neslyšela tehdy zvonit hrany, jež vítr ozvěnou v dálku nes tam od dunajovských straní, že zas umřel—katolický kněz.

Však listy Vaše stále postrádám, byť toho každý nedovede znáti, přec musím otcovský můj příteli Vám odpočinutí lehké přáti.

Tam v "rybnicích", kde ruka zbožná jeskyni—podobnou Lurdské připravila—
Vaše ústa s láskou a hlubokou vírou vždy k mnohým duším promluvila.
Vždyť lid z vůkolí když hlyšel, že na prázdniny jste z Brna zase, tu do údolí vše spělo—slyšet Vaše slova
a "Zdravas Maria" znělo v zbožném hlase.

A právě když po druhé jste chtěl do Lurd v záračné jíti, místo, v té době Vás Lurdská Paní povolala kde krásnější a věčné Její město.

Proto za velkou lásku k Bohu, lidu, a zvláště k Matičce Krista Pána, věřím, že Vám sluho Boží, koruna slávy byla na skrání—Královnou nebes dána.

CHICAGO, ILL.

Ctění redakce Hlasu a České Ženy a milí čtenáři! — Na svátek sv. Anny, v Domově sv. Benedikta, po 7 měsíční nemoci, zaopatřen Sv. Svátostmi, tiše zesnul dlouholetý odběratel, jednatel a dopisovatel nejoblíbenějších česko-katolických časopisů, Hlasu a České

Ženy, p. Václav Dvořák v osmdesátém devátém roce věku svého. V Domově žil od března r. 1922. Tělesné pozůstatky převezeny byly do Fort Atkinson, Iowa a uloženy a rodičů, prostřednictvím pohřební firmy Joseph Chekal a Syn.

Bůh jemu dej lehké odpočinutí a světlo věčné ať jemu svítí.

Frant. Dvořák.

A. Pírová:

NEBESKÝ ZAHRADNÍK.

Velká Boží zahrada
je plná krásných štěpů
a velkým jest to zázrakem,
že ony stále kvetou.

Čisté tam duše Pána
cestičkou prochází,
uprostřed rajských květů
Zahradník přichází.

Malí tam andílkové
kvítečka trhají
a před Tim nebes Pánem
na cestu sypají.

Druzí pak zase větší
záhonky polejí,
a šelest jejich křídel
slyšeti z povzdálí.

Velebná hudba hraje
a v dáli zaniká,
andělů sbor slavný
svým zpěvem vyniká.

Příbytky jsou tam mnohé,
kde svatí bydlí,
a denně stále více
se oni množí.

Mysl slabá zalétá
do věčné zahrady,
o Bože, dej nám spatřiti
tu velkou krásu v ní.

BANNER, OKLA.

Milé čtenářky České Ženy! — Máme v přítomné době veliká horka, takže přes den není možno nic venku dělat pro silný úpal. I slepice sedí zalezlé celý den. Hospodyně musí hledět co nejvíce práce si udělat z rána. Vloni nám skoro nic nenarostlo, za to letos aspoň trochu bylo zeleniny, a já hleděla něco zavařit, a měla jsem ucházející úspěch ve všem. Jak to pilnou hospodyní těší, když vidí

sklep se plnití sklenicemi. Nemusíme mít obavu, že budeme trpět hlad. Kdyby jen nebylo jiného placení, které nutno vyříditi, a kde jest několik dětí, které i při bedlivé pozornosti někdy přijdou k úrazu, aby stále byla lékárnička pohotová. Náš 11letý kluk před týdnem strčil si prst do kolečka, druhý kolem zatočil, a on si hezký kus prstu ustříhl. Přiběhl celý od krve domů, pak okamžitě omdlel, ležel bez vědomí dlouho. Byla jsem strašně rozrušená, neb měl velký kus prstu pryč. Co honem dát, aby nenastala komplikace? — Musela jsem poslat do města pro léky a mazání, nehodí se to moc dobře, ale kluk nenařiká. A teď přikládám Nonat. Ráno a večer prst převazuji. Není taky divu neb musí kus veliký narůst, anebo vůbec nenaroste. — Všechni kluci, kam všude prsty nestrčí. Jsem ráda, že mám masť Nonat po ruce. — Pak Vám sdělím, jak se mu to zahojí. A Vy mé drahé čtenářky, které máte děti, měly byste mít Nonat v domě; v pádu nějakého úrazu máte hned po starosti. Proto nemeškejte a objednejte si aspoň za 55c tyčinku ode mě; nikdy se neví co se může přihodit. Kde jsou děti jest to na biletní, a i my velcí nejsme někdy dost opatrní. Dost nepatrně škrábnutí zavíní velkou ránu. Napřed na ránu nalíti alkohol, pak přiložit tenkou náplast masti, a můžeme být ubezpečeni že otavu nedostaneme.

A teď v létě, kdy pijeme hojnost vody žaludek dobře nezažívá, jest dobře pít aspoň dvakrát denně Luční Tea, které oznamuje v Č. Ž. J. L. Irvinský—můj syn—dal ohlášku, že snad bude mít štěstí v ruku. Moje Luční Tea jest ze tří rozdílných bylin, i to byste měly mít vy české hospodynky po ruce v tyto letní měsíce. Já bych Vám byla všem tolik vděčná, neboť bych získala pár centů. Dluhuji už od května za milou Č. Ž., a tak ráda bych zaplatila, neboť nemám ráda dluhy, a milá redakce taky musí mít své; to musíme uznat my všichni odběratelé.

Srdečně Vás všechny zdraví vaše

Terezie Irvinská,

Banner, Okla.

WINONA, MINN.

dne 24. července 1935.

Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!

Čtená redakce! — Přijměte ode mne mnoho srdečných pozdravů s přáním Vám všeho dobra od Pána Boha ve Vašem těžkém povolání, které přináší vydávání českokatolických časopisů za nynější doby.

Neb, co máme lidí v nynější době, že nic nečtou, co jest českého, tím méně co jest katolického a také není divu, neb také jsou místa, že jim to není nikým doporučováno, jenom se vše řídí a koná v řeči anglické, což jest pro nás starší lid velmi bolestné. Měl jsem úmysl už dříve psáti, než pro příliš horké počasí, které zde od 1. července nás ve dne v noci moří, nemohl jsem tak učinit. Právě v duchu přemýšlím a rozjímám, za co všechno máme my katolici Bohu býti vděční, za všechny to milosti Boží, které zvláště zde v této nové vlasti americké prožíváme. Rok 1935 by měl býti zaznamenán zlatými písmeny zásluhou našeho ctěného duchovenstva, zasloužilých našich zbožných obětavých otců duchovních, o nás tak horlivě se starajících. Co tu bylo slavnosti zlatého jubilea ctihodných Otců Řádu sv. Benedikta v Chicagu, Ill.! A slavnosti ty byly plně zaslouženy. Kdo dovede vyličiti a oceniti všechnu tu obětavou práci pro spásu duší lidských a zachování naší mateřské řeči české svatováclavské. Co tu bylo lidí zachráněno od odpadu od sv. víry! Jejich zásluhou a přičiněním se začaly vydávat české katolické časopisy, nejprve "Přítel Dítěk", pak "Katolík", denní list "Národ", a pak "Vůdce" po dlouhá léta i "Hospodářské Listy". Co dobro tyto listy zde vykonaly, nedá se ani perem vypsati, ani ústy vysloviti, Nebýti zde listu "Katolika" a toho našeho drahého nejstaršího časopisu "Hlasu", nejedna osada česká by dnes neexistovala. O modleme se stále za ty naše vůdce z Řádu sv. Benedikta, by je Bůh ještě dlouhá léta při zdraví zachovati ráčil; kéž by nebylo rodiny české, kde by nebyl "Katolík" a "Hlas" odbírán.

Dále oslavili jsme zlaté jubí-

leum vdp. P. Neužila jenž 50 roků zasvětil službě Boží v řeholi, neúnavně práci pro spásu duší lidu katolického; pro svou zbožnost a pokoru stal se převorem kláštera sv. Prokopa, O. S. B.; Všemohoucí a milosrdný Bože, rač nám ještě na dlouhá léta při zdraví a síle na živu zachovati našeho drahého duchovního otce pro záchranu duší lidu československého, námi tak ctěného a milovaného Prokopa Neužila.

Dále slavil zlaté jubileum svého kněžství zasloužilý pionýr, všemi ctnostmi obdařený, vším lidem milovaný kněz, na vinici Páně 50 roků zbožně pracující, veledůst. pán Josef Janeček v Detroit, Mich. Všem našemu lidu československému je dobře znám pro zásluhy své po celých Spojených Státech. Kéž nám jej Bůh na mnohá léta při životě zachová, by se dožil jubilea dýmantového.

Nemožno mně zde vypisovat všechny ty významné církevní oslavy působení našich důstojných otců, našich vůdců a záchranců našich duší nesmrtelných. Co tu tohoto roku důstojných pánů oslavilo své 25leté i delší jubileum svého vysvěcení do úřadu kněžského a co nejeden za ta léta vykonal pro svoji osadu a svůj lid! O modleme se stále za své vůdce kněze, neb každý stav člověka vyžaduje požehnání Boží.

Dále církev sv. byla rozmnožena v tomto roce tolika nově vysvěcenými kněžími, kteří zasvětili svůj mladý život Pánu Ježíši Kristu, stali se kněžími, aby pracovali na vinici Páně, kněžími Církve, o které Pán Ježíš pravil, že brány pekelné ji nepřemohou. Modleme se i za ně, by je Bůh obdařil svou milostí, by neklesali pod tíhou práce, kterou na sebe převzali v povolání kněžském za nynější doby, kdy často s bolestí v srdci svém musíme slyšet, že i chválit Boha ve svém mateřském jazyku jest staromodní.

Dále jak musí srdce naše radostí zaplesat nad zprávami z naší Matičky Prahy a z celé naší vlasti České o nádherném a okázalém způsobu, jakým všichni národové a zvláště český a slovenský konal

v Praze, svůj první katolický, celostátní sjezd. Bylo to něco impozantního, něco velikého a velmi důležitého a nanejvýše potřebného pro probuzení katolického náboženství a přilnutí s větší láskou k Pánu Bohu. Modleme se a prosíme naše sv. patrony země československé, by nedopustili, by náš národ dospěl k těm koncům, aby jedenkrát musil volati: "Velice jsme se prohřešili proti Tobě, Pane Bože, zachovej nás, neb hyne-me! "Drazí čtenáři, je to tak změna v 54 letech; roku 1881, kdy jsem opustil rodnou vlast, jak tam ten lid byl zbožný; ač chudý, přece se cítili při vši bídě šťastnými. Jeden druhému pomáhal a jeden druhého podporoval a navzájem se milovali. A co dnes se děje i zde v naší nové vlasti? Samý podvod, krádež, i vraždy se neštítí takový člověk, poněvadž zapomněl zachovávat příkázání Boží. Každý jenom se pachtí a věří v ten bidný kov dolar a nic více. Mnozí, kteří sem přijeli a štěstí se na ně usmálo, že sobě pomohli ku slušnému majetku, na Pána Boha a modlitbu zapomněli; oni říkají, že Pána Boha více nepotřebují, v Boha nevěří, to by Jej museli prý osobně vidět. Běda takovým lidem! —

A teď také něco od nás. Minulý týden byla zde v naší osadě na návštěvě u své maminky pi. Majdaleny Štaenbaurové, manželky po zemřelém panu Matěji Štaenbaurovi jejich dcera ctihodná Sestra Ludmila z řádu sv. Františka z Milwaukee, Wis., která jest už cti. Sestrou 34 roky; posledních 6 roků působila jako představená v osadě české ve Veselí, Minn. Těšilo nás velice, že jsme cti. Sestru po tolika letech opět viděli; byla to jistě pro ni milá návštěva a milé shledání svou starou matičkou a svými sourozenci, svými sestrami. Přejeme a vyprošujeme cti. Sestře stálého zdraví a hojné milosti Boží a pevné vůle v konání zbožné práce a oběti, které pro svého Stvořitele svůj panenský život zasvětila. O jak by srdce Vašeho drahého tatínka radostí plesalo, kdyby Vás mohl vidět! Než doufejte v Boha, že Vám

udělí tu milost, že se s ním někdy shledáte v životě lepším, v království nebeském.

Pozdravuji srdečně důstojného pána A. V. Dudu v Jackson, Minn., jakož i všechny mé tam známé. Zároveň ctěnou tamní dopisovatelku slč. Josefínu Šmakalovou; dále pozdravuji srdečně všechny známé přátele jak zde tak i tam v naší drahé české vlasti.

Znamenám se v dokonalé úctě Váš vždy věrný přítel,

Jan Brom.

CLEVELAND, O.

(Dokončení.)

V sobotu dopoledne pomohly jsme Sestřičkám trochu s úklidem a odpoledne jely jsme opět do Františkánského kláštera. Navštívily jsme kostel, a znovu všechna místa v kostele, vykonaly též křížovou cestu na úmysl Váš všech. Pak jsem požádala, zdali možno promluvit s Otcem Bernardinem. Uvedeny byly jsme do pokoje pro návštěvníky, a za pár minut objevil se velebný stařeček. — Opět připadlo mi, že přišel někdo z nebeské říše, neb jest velice pokorný, milý, a pobožný. Oba měli jsme radost, že ještě za života jsme se osobně shledali. Z jeho řeči poznala jsem jak je bystrý, a jak dobrou paměť má na své stáří. Mezi vypravováním pravil, že mnoho lidu obrací se na víru při návštěvě tohoto památného místa. — Právě před několika dny jistý Lutherán z Brooklyn, N. Y., též přišel prohlédnouti si toto místo. Právě byl v kostele Otec Mikuláš, který mu vše vysvětlil. On pak pravil: — "Mohli bys mi říci, kdo vlastně ten zakladatel naší víry Luther byl? Několikrát jsem se na to ptal našeho pastora, on buď neví nic o něm, anebo nechce mi o něm nic říci." "Ano", odpovídá mu, "Otec Luther byl napřed katolickým knězem a pak odpadl." "Když on tedy byl katolíkem", pravil onen muž, "a odpadl, já chci zaujati jeho místo v katolické víře, neb poznávám, že jest pravá". — Chodí každý den na cvičení, v krátké době bude pokřtěn. — Ptáme se též na bratra (Henry) Jindřicha, jest z Clevelandu z osady Sv.

Wendelina. — Jest zde správcem knihovny, též Sakristánem. Nebyl právě v klášteře, byl navštívit některé nemocné, ale nežli rozloučily jsme se s Otcem Bernardinem, přišel též. To bylo radostné uvítání. Jelikož ženy nemají přístupu dovnitř kláštera, otevřel okno do zahrady, abychom alespoň trochu poznaly jejich způsob života. O jaké palmy, stromy, a květiny jsou v této velké zahradě. Opět jeden koutek nebe na zemi. Pak nás pohostil mlékem a zákusky, a jelikož byl ve Svaté Zemi šest let, pilně jsme poslouchaly jeho vypravování. Byl by tam rád zůstal na vždy, ale podnebí a strava tam nesloužily jeho zdraví. Právil, že Jerusalelem býval jen malé město v době Krista Pána podle starých hradeb, totiž jenom zbytků jich, ale od toho času město bylo zničeno sedmadvacetkrát, a napadeno sedmkrát — asi třikrát znovu nové hradby postaveny kolem, ale vždy posazené dále od původních, a proto jest dnes město Jerusalelem tak velké, a proto i místa utrpení Kristova jsou vzdálenější od hradeb a zdají se jinověrcům, časem nepravá, když počítají na vzdálenost. — Bethlehem jest pět mil od Jerusalema a Nazaret 90 mil. Děšť obyčejně přichází od prosince do dubna, od dubna do prosince, nepršívá. Patron Jerusalema jest sv. Antonín. Čtyř a pětiletí chlapi obyvatel když mají nějakou nemoc, bývají zasvěceni sv. Antonínu. — Pak jistě dny v roce jdou si pro požehnání sv. Antonína do určitých kostelů, též bývají oblečeni do řádového roucha, jsou bosí, na cestě k domovu, pak skotačí a válejí se po zemi, neb rodiče nedrží velký dozor nad nimi.

Jednoho dne konal pout' s několika osobami na horu Karmel k P. Marii, její sochu oblékají do šatů barvy bílé, modré i růžové, i různé šperky na ni zavěšují. Byla s nimi jedna bohatá paní, měla krásné náušnice. Otec jeden poručil, aby je sundala, že nesluší se předstoupiti před P. Marii s nimi. — Ihned uposlechla s pokorností, i modlili se. Ona vzhledne ku soše, a zůstala celá udivena, neb P. Marie měla větší náušnice nežli ona

odložila. Onen Otec dopsal až k Sv. Otcí a on nařídil, aby náušnice sochy P. Marie Karmelské byly odstraněny. Mnoho jiného vypravoval, což nás velice zajímalo. — Pak bylo již sedm hodin večer. V ten čas bývá sv. Požehnání, tak jsme šli. Bylo na oltáři hory Tábor. Opět jsem vzpomínala celou tu rodinu, naši České Ženy.

V neděli ráno účastnily jsme se Mše sv. v našem klášteře, pak o půl deváté byly jsme pozvány do kaple kolleje sv. Kříže na velkou mši sv., tak jsme s radostí šly. — Jak krásná je ta kaple. Nad hlavním oltářem, který též jest na pilířích jako u Sv. Petra v Římě, jest veliká socha Božského Srdce Páně. — Okna mají jen obyčejné sklo barvy zelené, modré, žluté, a růžové, jsou to takové tabulky barevné a osvětlují kapli barvou jako duha. S obou stran kaple jest výklenek sám o sobě, myslela jsem že opravdu jsem v Římě, neb více kněží provází kněze, který čte Mši sv., ku oltáři, s velikými svícemi. A což ten zpěv, který řídí Father James Young. Po Mši sv. měly jsme čest seznámiti se s Jesuitským knězem Father Nieulandem, který jest slavný vynálezce různých věcí, mezi jinými gumy, vlastně jest to něco co bude místo gumy, a o mnoho trvanlivější. I s několika jinými vldpp. jsme se seznámily. Učinily jsme návštěvu u Marristů, hlavně chtěli jsme mluvit s p. T. Rošetkou. Mezi týdnem měl zvláštní studie na kázání, nechtěly jsme ho vyrušovat. — Příjemnou hodinu jsme ztrávily v jeho společnosti. Smál se, že mu přicházíme jako dva biskupové, kteří přijeli prohlédnout svou diecesi, neb jdeme s jednoho kláštera do druhého. Po obědě šly jsme do chrámu Neposkvrněného Početí, který bude Národ. poutním místem našich Spoj. Států. — Teprv postavena jest krytba, to jest dolejší část. Vezme to ještě mnoho let nežli bude celý dostaven, neb stavi jak scházejí se příspěvky, na tuto velkolepou stavbu. Do této krytby jest vložen již jeden a půl milionů dollarů. Mimo jiné královské rozličné dary, hlavní oltář stál padesát tisíc dollarů.

Jest to dar Marii z Ameriky. Mramor jest do zlatova až z Alžiru. Onen oltář jest nazván Naši Paní z Katakomb. Od hlavního oltáře, po každé straně jest trojsložení kaplí, v každé pět oltářů, nad každým oltářem tři sochy rozličných Svatých ve zdi zhotovené v barevném mramoru, a různých jiných třípyticích se mosaik. Dále jsou tam kaple Sv. Anežky, Agathy, Cecilie, Perpetuy Felicity, Anastasie, Alžběty, sv. Josefa, Nejs. Svátosti, Jana Evangelisty, Anny, Lucie, Suzany Římské, Kateřiny z Alexandrie, Brigity, a Markěty. — Jeden z nejzajímavějších oltářů a obrazů, jest Maddony, dar to Sv. Otců Pia XI. a zemřelého papeže Benedikta XV. Oltář i obraz nad ním jest z Římského mramoru barvy bílé a modré, a dohromady váží sedm tisíc tun. Obraz sestává s pětatřiceti tisíc kousků mramorových, velikosti asi jako půl dollar. Byl na vše vzat jistý umělec. Nemožno vypsati onu krásu Neposkvrněné. Irčané mají tam kapli z bílého mramoru, vše, i podlaha, velký kříž nad oltářem, Spasitel, Svatostánek vše sněhobílé. — Jest tam velkých padesát osm pilířů každý z jiné žuly, a z jiné země svědčící o lásce k Blah. Panně. — Strop stál sto tisíc. Vše se třípyti. Nelze vše vypsati.

Odtud opět jsme šly k Františkánům rozloučit se s tímto Svatým místem i s klášteřem, též i s Otcí Františkány. Též opět jsme s nimi večeřely.

Ponděli jest poslední den našeho pobytu, proto ráno po mši sv. pravila jsem, že vezmeme taxi a navštívíme domov Washingtonů v Mount Vernon ve Virginii, což jest dobrou hodinu jízdy z Washingtonu. Jely jsme samy dvě, neb zdálo se mi vše jako doma. Za celý týden úplně jsem se seznámila s celým okolím. Celou cestou jedeme podle krásné řeky Potomac a vzpomínáme Washingtona, jak dalekou cestu konával na koni po neschůdných cestách. O jak krásný domov měl Jiří Washington na vršku pokrytém stromovím, a pod ním plyne v plné kráse řeka Potomac. Statek zaujímá pět tisíc akrů pozemku. Vstup jest 25c. —

Projdete vraty, cesta jest dlážděna hrubými kameny, táž co byla za dob Washingtona, i stromy, zahrady květinové jsou z jeho dob. Před domem jsou tři velké ořechové stromy, sazeničky těchto stromů daroval Tomáš Jefferson Washingtonu, který je zasadil. Dům Washingtonův jest třicet stop široký a devadesát dlouhý, o dvou poschodích. Před domem (piazza) (pavlač, která je patnáct stop široká a pětadvacet vysoká, a má osm velkých sloupů.) Vše jest dřevěné, dřevo jest řezané a obarvené, takže to vypadá jako z kamene. Šest pokojů je v dolejší části domu: hudební, banketní, západní parlor, rodinná jídelna, knihovna, a pí. Washingtonové přijímací pokoj, vše slušně zařízené, — ale skromné. Hořejší poschodí má osm ložnic, a jeden pokoj je na půdě, byl zvláště vystavěn pro pí. Washingtonovou. Byla to krásná vyhlídka odtud, obzvláště ku hrobu jejího muže Washingtona, neb po jeho smrti obývala tento pokoj jako ložnici. Zde i zemřela, neb ložnice, kde zemřel Washington byla prázdná po tři léta po jeho úmrtí, neb tak bylo zvykem v té době. V ložnici kde zemřel Washington, na židli jest bible, z které jeho paní mu četla když umíral, též jeden sluha pravil, že před smrtí byl poslán pro katolického kněze, a Washington že byl pokřtěn, takže zemřel jako katolík.

Na chodbě u ložnice jest třicet dvacet jeho vyobrazení. Též jest tam ložnice Lafayettova, — který musel býti tam častým návštěvníkem. Postele jsou s nádhernými baldachýny, jak bylo v modě té doby; vše jest právě tak, jak za doby, kdy byly obývané.

Kuchyně byla oddělena od domu asi třicet stop. Z jídelny ze strany šlo se dveřmi ven, a chodbou, nad kterou je střecha, šlo se do kuchyně, kde jest veliké ohniště, pec, pak kotlíky na vaření a různé jiné náčiní, kterého se nepoužívá za našich dnů. Pec je z cihel a úplně zachovalá. Od kuchyně trochu dál jsou postaveny malé domky, každý zvláště o sobě. První byl kuchařův domek, pak udirna, prádelna, ledárna, prádelna,

zahradní skleník kde pěstována zeena, pak kolna pro kočár (sto jeden a sedmdesát let starý), který se tam též nalézal, v kterém se vozil Washington. Jest již sešlý. — Naproti krásné stáje pro koně, též i pro jiný dobytek vše zachovalé.

Odtud jdeme do údolí s krásnými stromy a keři. Ptám se, kde jest hrobka Washingtonova. Vzali jsme sebou řidiče taxi za průvodce. Řekl, že tam vše zná, ale asi tam nikdy nebyl, neb sama jsem ukazovala mu, co kde se nalézá. Vidím v hustém stromoví vlát vlajku Spoj. Států. — Řekla jsem, že tam musí býti něco památného. Tak jdu k předu a o pravdu vidím, že to hrobka kterou hledám. Asi stopadesát kroků od hrobky je na stromě zavěšen nápis: Mluvení zde se zapovídá z úcty k Washingtonovi. A též jest tam na strážní černoš, který na to dohlíží, a jak by někdo dost málo promluvil hned ho odešle.

Ano Washington byl slavný a velký muž, ale byl jenom člověk. A v mnohých kostelích kde přebývá Sám Bůh, najdete osoby, které se smějí a mluví o věcech zbytečných, a snad ani nejsou si vědomy, jak špatný příklad dávají. —

Před dvěma léty, seznámila jsem se s jednou mladou ženou, byla Methodistkou, muž byl katolík, — pak brala si cvičení, a přijala naši Sv. Víru. Jelikož neměla zde příbuzných, cti. Sestřička, která ji dávala cvičení, požádala mne, abych jí byla kmotrou při sv. Křtu, a když by něco nevěděla, aby mně navštívila, a se mne pozeptala. — Jednoho dne přišla, a ptala se mně, zdali myslím že katolická víra, kterou ona přijala, jest pravá. Pravím: Ovšem že je. Ona pravila: Když jdu do kostela, vidím jak obyčejně dívky se smějí, mluví jako by byly někde v zábavě. U Methodistů nemáme Svatostánku, ale každý se tam uctivě chová, proto jsem přišla, neb mne to mylilo.

Drazí moji, proto vždy slušně se v kostele chovejte, neb má tam sídlo Král Králů, který je vši úcty hoden.

Hrobka Washingtona jest z cihel, vrata jsou železná, dělaná ja-

ko plot, skrze ně vidíme mramorový stojan, na něm kámen v podobě rakve, na které vytesána jsou slova: "V tomto uzavření odpočívají pozůstatky Generála George Washingtona. Nad dveřmi hrobky slova: Já jsem Vzkříšení a Život, ten kdo věří ve Mne, byť i mrtev, ještě bude žít. — Na straně jest sarkofag, kde odpočívají pozůstatky Marty Washingtonovy, jeho ženy, která zemřela 21. května 1802. Před hrobkou jsou dva vysoké pomníky na památku synovce Washingtonova, který zdědil po něm statek, Soudce Bushrod Washingtona a jeho syna John Washingtona. Na soudcově pomníku jest nápis: Jakožto soudce byl moudrý a spravedlivý, muž pravdy, nenáviděl nespravedlnost, pevný ve všem chvalitebném, neústupný v právu, a přec příjemný, lidský a ponížený, věrný křesťan. Vykonával vše po vůli Svého Mistra, a vkládá svoji naději ve věčnou blaženost, jedině v tu velkou Pravdu Ježíše Krista. I na ostatních pomnicích jsou podobné nápisy. Jak příjemně mi bylo mi u srdce, že tak velcí mužové veřejně vyznávají Krista a Víru, a mnohý nepatrný tvor země řekne — není Boha.

S uctivostí modlila jsem se za ty, kteří sní tu ten spravedlivý spánek smrti. Na druhé straně domu Washingtonova jest velká tkalcovna, kde předlo se plátno, druhý domek vedle býval sklad, teď je to museum, kde nalézají se starožitnosti po Washingtonovi a jeho rodině, jeho kabát, rozličné dýmky, kufry, cestující hůl, dlouhé, bílé punčochy, rukavice bílé s náramky, právě takové jaké nosí teď naše dámy, ohromný slunečník tmavé modré barvy, okolek bílý. Musel to být rodinný deštník, neb slunečník, neb jest ohromně veliký, tři jeho šavle, trubka na hon, bible, kde zapsáno Washingtonovo narození, též modlitby, z kterých jeho manželka, denně se modlila od roku 1793 do 1803. — Nápis jest: Kniha modliteb k Přijímání a o udělování Svátosti, služby a ceremonie kostela. Ráda bych byla četla uvnitř této knihy, ale jest zasklena. Též jsou tam

náušnice, záclony, všelike prádlo, šaty, hodinky a podobně.

Prožívala jsem celý ten zaslý život zde. Jak krásné muselo to být, kdy žil se ten spokojený domácký život, o mnoho zbožnější nežli za našich dnů. Ještě navštívily jsme obydli sloužících, — krásné skleníky, a ještě krásnější květiny a zahrady.

Na cestě domu zastavily jsme se v kostele, kde Washington sloužil Bohu. Jest to Kristův Kostel v Alexandrii, Virginia. Vezme to automobilem více jak půl hodiny od domova Washingtonova, na cestě zpět k městu Washington. Každou neděli celá rodinaúčastnila se služeb Božích za jakéhokoliv počasí. Cesty byly neschůdné. Mohlo jim to vzít dobré tři hodiny tam a zpět, a co drkotání zkusili ve voze, neb na koni, a přec nebylo jim to výmluvou. — Opět jaký příklad svěcení neděle. Kostel nalezá se na ulici Washington, základ položen roku 1765. — Washington tehdy byl třiatřicet let star, byl zakladatelem, výborem, a štědrým podporovatelem tohoto chrámu, kde měl též svou lavici. Jsou potažené kůží, ke každé dva schůdky a dvířka, kazatelna v předu, na stěně u kazatelny napsány na velké tabuli "Otče Náš" a "Věřím v Boha", do slova vše, jak my se modlíme. Dvanáct svíců kříšťalových visí se stropu. Do těch dávali svíce pro osvětlení kostela. Též je tam křtitelnice. Naproti na druhé straně kostela od Washingtonovy lavice jest ta pro rodinu Gen. Lee, kteří též pravidelně kostel navštěvovali. Okolo kostela venku jest hřbitov, jehož malé pomníčky již jsou velice staré, slova na nich už nelze přečíst.

Na cestě ku klášteru jeli jsme okolo Bílého Domu, ale nezastavili jsme; na chodníku byla spousta lidí v řadách čekající, aby mu mohli stisknout ruku. Též několika parky jsme projely, a přijely jsme zrovna k obědu, bylo dvanáct hodin. Odpoledne jsme si urovnaly naše cestovní vaky, a pak šly jsme navštívit řád Augustiniánů, kteří sousedí s klášterem, který obýváme. Provedli nás kaplí, která jest

ze samého mramoru, pak kuchyni, prádelnou, jídelnou, a jinými pokoji, ovšem dovnitř kláštera neměly jsme přístupu. Jest to též přísný řád.

Vše připraveno na cestu zpět. O sedmé hodině šly jsme na požehnání, pak jsme se loučily se Sestrami a ostatními. Přilnuly jsme k sobě za ten týden jako jedna rodina. Vřele jsme se políbily, a vyslovily přání že snad ještě někdy po čase opět se shledáme ještě na tomto světě. O jak ráda byla bych zůstala na vždy, zde v místech tak blízko Bohu, neb pro člověka, který nežije pro svět, jest těžko žít v něm. Všichni vyprovázejí nás k taxi, a za patnáct minut jsme na nádraží, které jest velice krásné. V osm hodin 15 minut odváží nás vlak zpět ku Clevelandu, kam dorazily jsme o půl deváté ráno. — Kdo koná návštěvu do Washingtonu, ať neopomene navštívit sousedící Brookland, to Svaté Město. Též když někdo by si přál stát se Křížákem, to jest bráti účast na všech mších sv., všech modlitbách a dobrých skutcích, které Františkáni konají ve Svaté Zemi, mši sv. je ročně asi na padesát tisíc. Členský příspěvek je 25c ročně za živé neb zemřelé. Člen obdrží medálku a obrázek, též i malý kalendář, který ale je anglický nebo polský, českých nemají. Obyčejně každý rok zasílám příspěvky začátkem měsíce října. — Když někdo přál by si býti členem, s radostí zašlu. Prosím za odpuštění, že jsem Vás potrápila ctěná redakce s tak dlouhým psaním, ale na mnohou žádost jsem tak učinila.

Božské Srdce Ježíšovo žehnej Vám, a odplat' mnohonásobně za vše, co konáte pro náš český národ v tom krásném časopisu Česká Žena. I já pamatovati budu na Vás všechny ve svých modlitbách, ačkoliv sama nejvíce jich potřebuji. Kristina Kamenická.

CLEVELAND, O.

Ctěná redakce! Zde Vám posílám \$1.00 za vyslyšení prosby a poděkování Blahoslavené Matce Boží.

Vděčná čtenářka z Clevelandu.

DO H. D.

Miluško, k Tvým dvacetiletým narozeninám a k absolvování dalšího roč. učít. ústavu blahopřejeme a zasíláme dárek "Českou Ženu". Doufáme, že plně oceníš tento dar, a i ostatní naši přátelé, kteří zajisté jako my zde ji budou rádi pročitati. (Vychází týdně.)

Ted' kdy budeš mít prázdniny mohla bys něco též od nás do Č. Z. napsat, zajisté by to všechny čtenáře zajímalo.

Pozdrav zasíláme všem našim drahým (i na hřbitov zajdi—vyříd' pozdrav a pomodli se za nás).

V duchu Tě líbá sestra Z., švagr a děti.

Jak žít v letních vedrech

Uvádíme zde sedm pravidel, jak se chovati v době nynějších veder, aby se lidé uvarovali onemocnění. Tato pravidla jsou celkem jednoduchá, nejsou také nic nového, ale přes to nebude na škodu, když si je naši čtenáři opět přečtou a budou se podle nich také řídit.

1. Jísti se má jen mírně a při tom se varovati nadbytečné mastných, tučných a škrobnatých jídel.

2. Ideální potravou pro horké počasí jsou ony potraviny, které vyvíjejí jen málo tepelné energie. Největší výběr tohoto druhu možno nalézt mezi zeleninou a ovocem, neboť oboje skýtají veliký výběr.

3. Doporučuje se pít hojně vody. Jestliže se člověk hojně potí, vypařování při tom pomáhá odňat tělu přebytnou teplotu.

4. Pít se mají nápoje chladné, nikoli však ledově chladné, zejména, je-li člověk uhrátý. Nápojů s vysokým obsahem alkoholu má se každý chrániti.

5. Ochrana před opálením je nezbytná. Chce-li někdo býti sluncem osmahlý, má dbáti, aby oné tříslivé hnědé barvy na své pokožce nabyl jenom pozvolna. Náhlé opálení, zvané "sunburn", je nebezpečné zdraví.

6. Oděv v době horka má býti

lehoučký na váhu a má jej na těle býti zrovna jen tolik, kolik je z ohledů společenských nezbytně třeba. Zejména nemluví a malé dítky měly by býti oblečeny co nejlehčeji.

7. V době vedra nemá se také nikdo zbytečně starati, ani pospíchat, což vyčerpává síly. Kromě toho má každý dbáti, aby délka doby jeho spánku byla normální. Dobře vyspalý člověk snese lehčeji vedro nežli nevyspalý neb unavený.

K tomu dodáváme, že horká vlna letní je hlavně nebezpečná tím, že způsobuje hojně krvácení mozku a pak ochrnutí srdce, zvané lidově srdeční mrtvice. Děti do jednoho roku stáří snášejí zvýšenou teplotu ještě velmi dobře, špatně však děti ve stáří od 1 do 4 roků.

Avšak i dospělí musí se chrániti zbytečného zážehu slunečního, který způsobuje opálení a úžeh, což bývá bolestné zánícení pokožky, a konečně úpalu slunečního, který může způsobiti i smrt'. Příznaky, které úpal věští, jsou náhlá únava, žíže spojená s nevolností až závratí a obtížným dechem, slabý ale zrychlený tep, tíže na prsou, namahavá řeč. Zrudne-li postižený v obličeji do brunátna a klesá-li k zemi máje oči ztrnulé, podivně lesklé a dech neobyčejně zrychlený, je nebezpečí v průtahu a může okamžitá pomoc již jen někdy při životu jej zachrániti. Příčinou těchto zjevů je překrvácení mozku, zhuštění krve následkem velkého výparu a městnání kyseliny uhličité v krvi následkem nedostatečné výměny při obmezeném výparu a výdeji teploty z těla.

Postižený slunečním úpalem má býti přenesen do stínu, opatřen douškem chladné vody, do které se také může přidat trochu vína nebo koňaku, a má býti omyt anebo poléván studenou vodou, jmenovitě na hrudi a na hlavě. Dále má býti třen na končetinách a vážne-li dech, má u něho býti ihned zavedeno dýchací umělé.

NÁRODNÍ PISNĚ A MODERNÍ ŠLÁGRY.

Na Nanebevstoupení Páně měl míti mistr Josef Suk proslov k mládeži v Čerčanech. Den před tím zemřel. Ze zachovaného konceptu řeči citujeme část o národní hudbě a o moderních šlágrech:

“V Čechách se zpívá na venkově málo — ale někdy mám z toho zpěvu málo radosti. — V Americe, kde se dříve nerodila vážná umělecká hudba, si vzpomněli na něco velmi chytrého. Začali vyhledávat něco, co by lidi bavilo a začali vymýšlet hudbu tak trochu podle nápěvů. Musím říci, že tato hudba amerických skladatelů, skoro vždy taneční, někdy pomalejší neb rychlejší, je docela vtipná, ale myslím, že takové nějaké dráždidlo nebude míti dlouhého trvání. A nakazil se tím celý svět — zejména ovšem velkoměsta, a teď se to amerikanství začalo napodobovat, někdy dobře, někdy až špatně. A pak se z toho staly takové oblíbené zpěvy, tak zvané šlágry — někdy moc špatného obsahu slovního — takový padělaný, protivný smutek — anebo zase falešné veselí, které hraničí až na sprostotu. A co ve většině ta hudba? Křičí to, brečí to, frká to, huhňá to, bouchá to — člověk někdy neví, hraje-li to člověk — neb zda to nehýká stádo oslů. Horší je ještě že tento jed velkoměst vniká i na venkov, ba i do malých vsí.

“Je mi smutno, když na návsi slyším zpívat tyto nevkusné věci a když si vzpomenu, že máme umění národní a lidové, že máme písně lidu československého.

“A ty písně s tak krásnými slovy a s tak krásnou melodií jsou po většině dilem lidí, v někdejších útisku tak těžce pracujících. V těchto písních je ten pravý smutek, tam je to pravé veselí. A ty písně jsou věčné — ne jako ty tak zvané šlágry, jichž oblíba je jen časová. To je naše velké dědictví — to lidové umění —

básnické, hudební a jiné. Tvůrčí umění našeho lidu je základnou vznešené hudby Smetanovy, Dvořákovy — je velikou posilou našim velkým básníkům, spisovatelům a malířům. Znáte snad obrázky našeho mistra Aleše, kterými doprovází naši sladkou lidovou básnivost? Mohu vám říci ze své světové zkušenosti toto: V Irsku, ve Škotsku, v Anglii, ve Francii, ve Španělsku, v Itálii zpívá lid ještě neustále písně třeba staletí staré, ba jsou tam na to i školy, aby to umění lidové nezapadlo.”

Pravý přítel. Slavnému francouzskému hudebníkovi Lullymu se jednou na dvorním koncertě v přítomnosti samého krále Ludvíka XIV. přihodilo, že na houslích zahrál nepravý tón. Mnozí to nepozorovali, jiní dělali, jako by to byli nepozorovali, toliko autor dost špatných komedií, jehož jména upadlo v zapomenutí, se tvářil výsměšně. Po koncertu přistoupil Lully k dramatikovi a nedbaje okolostojících, pravil: “Smál jste se, když jsem v koncertu udělal náhodou chybu. Nebylo to od vás hezké jako od přítele. Viděl jsem již několik vašich komedií, ale nikdy jsem se nesmál.”

RŮZNÉ RADY.

Jen proto se ocitám v novinách, by i jiným pomoheno bylo. Bolela mne hrozná noha od pasu po chodidlo. Jeden lékař radil všechny zuby vytrhat, dával pilulky a mastě, druhý radil trpělivost a dával jiné léky, a když jsem nemohla bolesti snést, koupila jsem v lednu radiové kompresy co prodává Bernard Stříž, B. 712, San Antonio, Texas. Za pár týdnů značná úleva, a za 4 měsíce docela zdravá. Je lépe dát \$35.00 za kompresy než utratit sta a trpět pár let. Jak se někdo v rodině nachladí nebo začne co bolet, začne užívat kompresy a brzy pomohou. Jsou dobré pro celý život a celou rodinu. Mrs. Anna Kusák, Shedden, Ont., Canada, čtenářka t. l.

Amerika objevena již před Kolumbem. Je několik zpráv a ještě více domněnek o tom, že byla Amerika objevena před Kolumbem. Jistý brasílský učenec se domnívá, že již staří Fénicičané jezdili přes Atlantik k ústí Amazonské řeky. Země Fusang, objevená v 8. století po Kristu přes Tichý oceán, čínskými budhistickými misionáři, je pokládána od mnohých za dnešní Mexiko. Ve vatikánských archivech jsou záznamy o církevních poplatcích, placených do Říma kolem roku 1000. zemí Vinlandem, osazenou přes Gronsko normanskými Vikingy. Nápis o tomto lidu nalezeny byly i v dnešních severoamerických státech Rhode Island a Massachusetts. Nejnověji předkládá výsledky svého bádání dánský učenec S. Larsen. Dokazuje, že 20 let před Kolumbem r. 1473, dostal se do Ameriky k ústí kanadské řeky sv. Vavřince po bludné plavbě přes Island a Gronsko německý dobrodruh Dietrich Pinig z Hildesheimu. Vrátil se nakonec šťastně do Evropy, dosáhl v norských službách vysokých hodností a zemřel roku 1491. Všechny tyto plavby před Kolumbem neměly ovšem kulturního ani hospodářského významu.

V Maďarsku se rozmáhá pohanské sektářství. Policejní úřady v Maďarsku rozhodly se potírat pohanské sekty, které se v poslední době vyvojily podle německého vzoru. Nejrozvětvenější z těchto sekt má základ v domněle hunských legendách a za nejvyšší bytost uctívá boha Hadura, k jehož počtě pořádá týdenní oběti. Před r. 1933 týdně zabavil soud brožuru této sekty a jejího autora odsoudil na měsíc do vězení. Ohehdy zamezili detektivové státní policie obětní obřady sekty a proti předním účastníkům bylo zavedeno řízení.

Maďaři obelhávají svět a zejména Vatikán, jakým jsou katolickým státem, a zatím všechnu moc tam mají v rukou kalvíni a nyní dokonce je zamořuje hunské pohanství.

Nový způsob výroby umělé kůže. Francouzská společnost S. A. Prodotti nechala patentovat nový způsob výroby umělé kůže z odřezků a odpadků koží a holin. Hotový výrobek podobá se přírodní kůži, zejména pokud se týče měkkosti, houževnatosti a vzhledu. Vlastní výroba provádí se z rozmělněných vláken odpadků, k nimž se přidávají rostlinné a umělé třísloviny, oleje a tuky. Nakonec přidává se latex a vzniká směs cedí se přes síta, takže se utvoří tabule, které dle druhu odpadků se pak dále zpracovávají na konečný tvar a výrobek.

Kolik je lidí na světě? Podle poslední statistiky obývá naši zeměkouli 2 miliardy 12 milionů lidí. Proti roku 1931 přibýlo 20 milionů. Z celého počtu vykazuje Asie 1,103 miliony, Evropa 506 milionů, Amerika 252 milionů, Afrika 142 milionů, Austrálie 10 milionů. Z evropských států počítá se na Rusko 127 milionů.

Cena milostné korespondence. V učitelském ústavě v Modré seznámila se před lety slovenská učitelka se svým kolegou a rozhodli se, že se vezmou. Později byla učitelka jmenována na školu do obce na Bratislavsku, její ženich se dostal na východní Slovensko. Svatbu bylo nutno odložit, ale snoubenci si psali dlouhé milostné dopisy. Loni na podzim došlo k zvláštní příhodě. Do učitelky zamiloval se zámožný rolník a požádal ji o ruku. Byl odmítnut, ale přece se nepřestal učitelce dvořit. Jednoho zářivého večera četla učitelka při svíčke dopisy svého milence, když

se mladý rolník připlížil do její světničky a ze zadu ji obejmul. Učitelka se bránila, při čemž jí plamen svíčky trochu ožehl obličej a zapálil několik milostných dopisů od ženicha, které také shořely. Učitelka podala trestní oznámení na rolníka, který byl pro lehké ublížení na těle odsouzen k pokutě 500 Kč. Pro zničené dopisy žalovala učitelka rolníka u civilního soudu a žádala pod titulem ideové ceny náhradu pět tisíc Kč. Záležitost zvláštního odškodného byla nyní projednávána bratislavským krajským soudem, který učitelce za spálené dopisy přikl náhradu 1000 Kč.

Chvilku se svezla autem a pak šla dva dni pěšky. Do Uher. Ostrohu přijel osobním autem neznámý elegán, který si po náhodné známosti pozval do vozu k projíždce jedno místní děvče. Odvezl dívku až do Olomouce, kde se jí pak ztratil, takže tato, protože neměla ani haléře, musila se vydat na zpáteční cestu pěšky.

Umělé saze. V těchto dnech byly vyrobeny ostravskou firmou Rütgers první umělé saze v Československu. První vagon byl odeslán do Zlína, kde jich bude užito k výrobě pneumatik. Dosud se kryla spotřeba sazí dovozem z ciziny, hlavně z Ameriky.

Pramen minerální vody v Přerově. Při stavbě Grand hotelu v Přerově v Hudově ulici narázilo se na bohatý pramen vody, který byl pochycen a vyústěn ve sklepení. Chemickým rozbořem vody, provedeným v Praze a v Brně, bylo zjištěno, že je to zdravá minerální voda, bohatá na alkalické a železité látky.

Reklomní život. "Co teď děláš, kamaráde?" — "Ale vrhl jsem se na reklamu." — "Jak to?" — "No, nosím ji po ulicích na tyči."